Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 240 (14351) | 1976 оной октябриин 12, вторник | Сэн 2 мүнгэн.

АЖАЛ ХЭЖЭ, ЖАРГАЛАА ОЛОДОГ

...ажалша үдэрэй эртэ үглөөгүүр олон мянган ... завод ба фабриканууд тээшэ, полинууд болон ...үүд тээшэ һубарилдан ябахыень адаглан харагты ... Звездэ наадан, хүхюун зугаа намарай сэлмэг ... хэгдэн суурьатаха, хүнүүдэй шэг шарай омог ... тэмдэгээр пэбтэрэнхэй байха.

...ССР-эй Верховно Соведэй депутат, локомотив-вагон ...барилгын заводой электро - хабсаргагшадай ... Е. Мацуков, Мухар - Шэбэрэй ай... «Знамя Ленина» колхозой юрын хони... Д. Сангадиев, Зэдын аймагай Ленинэй нэ... колхозой луговод И. Тараканосский, Сэлэнгын ... нютагай һаалишан Т. Закирова гэгшэд тэдэнэй ... абсаха. Уулзажа хөөрэлдэхэдэтнай, ажалдаа ар... ехээр дуратай, ниитын хэрэгтэ эдэбхитэйгээр ха... ...дар, али бүхы ушар хэрэгүүдээр һонирходог, ...ныые ойлгожо абахые оролдодог байһанаа заата... ...үүлхэ. Энэ ушар тэдэнэй ажабайдалые гүнзэгы ... һонирхолтой болгоно. Тиимэһээ хүн зоной... ...түһада ажалаа зорюулжа. Эхэ оронойнгоо ... ургалтадань завхапшье һаань, ху... оруулжа байхадаа, сэдьхэл дүүрэн бая... ябадагбди. Энэ хадаа манай эгээл дээ... ...ллта, эгээл дээдын жаргал мүн гэжэ Хяагтын ... колхозой таряан ажалай 4-дэхи бригадын эр... ...механизатор В. Батомункуев хөөрөө һэн.

...шэнжэтэй, иимэ эрмэлзэлтэй хүнүүдые манай ... хүмүүжүүлнэ. Эдэнэр общественэ үмэнэ уялгаяа ...гөөр мэдэрдэг, ажабайдалайнгаа, оронойнгоо эзэн ... омогорходог, харюусалгаяа мэдэрдэг, ком... байгуулалтын хэрэгтэ хамаг хүсэеэ, оюун ухаа... ...жаргал шадабаряа үгэдэг хүнүүд гээшэ.

... ажал ниитын ажалай таһаршагүй хубинь гэ... ...хүдэлмэришэн бүхэнэй ойлгохо эрилтэ мүнөөнэй ... табина. Хэрбээ иимэ мэдэрэлэй байгаа һаа, ...хэрэгтэй оролдолго гаргагдадаг, ажал хадаа баяр ... асарна, зохёохы шэнжэтэй болодог гэжэ ... ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. ... «ЗИЛ» гэжэ автозаводой коллективтэй уулза... ...лээ һэн. Энээниие социалис мүрысөөнэй түрүү... ...дэр бүри үнэн хэрэгээрэе, эршэтэ ажалаараа ба... байдаг. Ажалай түрүүшүүлэй зэргэ шэнэ хүнүү... ...залгала залуушуулаар олошоржо байдаг. Энэ ха... хүнүүдэй һайн халаанай ургажа байһые гэр... үгэнэ.

... ажалайнгаа үрэ дүнгүүдые бүтээһэн бүтээлээ ха... баярладаг, омогорходог, тиигээд бүри һайн ... бүтээхэ, хэхэ гэһэн эрмэлзэлдэ абтадаг байна. ... уламжалан, ажал гээшэ хүндэ жаргал олгодог, ...дэг арга мүн гэжэ арад зон үнинэй хэлэдэг. ... хэжэ хүн болодог, ажал хэһэн хүн ама садха... ...нэтээр ажалай гүнзэгы удха шанар хүн зоной ... үеэр мүнхэлэгдэнхэй юм.

...най орондо ажал нэрэ хүндын, алдар солын хэрэг ... Ажалай түрүүшүүл Совет оронойорден, ме... ...даар, хүндэлэлэй тэмдэгүүдээр, олон янзын шан... шагнагдажа, алдар солоёо дуудуулжа байдаг. ... эрхимүүдынь Социалис Ажалай Геройн нэрэ ... болоно. Гансахан манай республикаһаа мүнөө ... үдэр нэрэ зэргэдэ 39 хүн хүртэнхэй.

...най орондо ажал хадаа ажамидарха гансал арга ... гадна, хүнүүдэй оюун ухаанай, сэдьхэл бодо... ...илгэ, ниитын хэрэгтэ хабаадаха арга нүхэсэл мүн ... Тиимэһээ ниитын хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаа... хамтын хэрэгэй түлөө оролдодог хүнүүд лэ ажа... жаргалые дүүрэн эдлэжэ хападаг гээшэ. Хүн зониие ...дэлай талаар хангадаг ажалһаа эхилээд, гүрэнэй ...абуулагшын тушаал хүрэтэр — бүхы ажал совет ...ама түһада зорюулагдана. Тиимэһээ манай орон... ...бүхэн хүндэтэй. Мүнөө КПСС-эй XXV съездын ...бэриие бэелүүлхын түлөө, үйлэдбэриин ашаг ... шанарай түлөө бүгэдэ арадай социалис мүрысөө... ...эрээд байхада, түрүүшүүлэй үльгэр жэшээ нү... ...нүүдые коммунис ёһоор хүмүүжүүлгэдэ ехэ удха ... Тэдэнэр илангаяа залуу үетэниие Эхэ оро... ...ёһотой эрхэтэн байхаар хүмүүжүүлнэ. Залуу ха... ...үрэлхидэйнгөө энэ ашыень һайнаар харюулна. Гэ... Нөйхоной, Михайловкын, Дээдэ-Хэжэнгын болон ... олон һургуулинуудта һуралсалһаа гадна, ажалаар ...үүлхэ хэрэг һайнаар эмхидхэгдэнхэй. Энээнэй ... һурагшад түрэл колхоз, совхозуудтаа туһалдаг, ... классаараа түрэлхидэйнгөө ажал хэрэгые хүгэл... ...жэ заншал хүгжөөгдэнэ. Мүнөө КПСС-эй ЦК-гай ...ральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй уряада ... болгон, орон доторнай арбадахи класс дүүргээд ...шленностьда, хүдөө ажахыда хүдэлхэ гэһэн хүдэ... ...лгэрэнхэй. Энэ хүдэлөөндэ Буряадай республи... ...һургуулинуудай һурагшад оролсонхой.

...ажалдаа коммунис ёһоор хандахаар, анхаралтай, орол... байхаар хүнүүдые хүмүүжүүлхэ гээшэ партии... ...профсоюзай, комсомолой организацинуудай уялга мүн. ... һайнаар хандаха ябадал, үрэ дүнгүүдынь зү... ...сэнэхэ, түрүү дүй дүршэлые, онол аргануудые ... олоной шадабари болгохо гээшэ ажалые, ажа... түрүүшүүлые алдаршуулха арга мүн. Мүн бүтээсэ ... ажалай эрхэ нүхэсэл байгуулжа, урмашуулгын ... аргануудые зүбөөр хэрэглэжэ, арбадахи табан жэ... ...сэб, уялгануудые дүүргэхэ, үлүүлэн дүүргэхэ ар... ...жо ажалша бүхэндэ олгогдохо ёһотой.

Үглөөдэр — ажалай шэнэ үдэр эхилхэ. КПСС-эй XXV ... батална арбадахи табан жэлэй түсэбые дүүр... хэрэгтэ минии хубита бии гэжэ гүнзэгыгөөр мэдэрэн, ... ажалша бүхэн ажалайнтаа үшөө нэгэ үдэрые ... Ажалдань амжалта хүсэе!

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй УКАЗ

НҮХЭР С. Н. РЫНСОВЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

...р замай транспортда удаан саг соо һайнаар ху... ...лэй түлөө, түрэһөөр 60 наһа гүйсэһэнтэйнь дашаа... ...Зүүн Сибириин түмэр замай Улаан-Үдын от... ...ходэлмэрилгын ба хэлхээ холбоонной таһагай на... нүхэр Рынсов Сергей Ивановичые Буряадай ... Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй ...тоор шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь Н. ЧЕРНЯКОВ.

Улаан-Үдэ хото, Соведүүдэй байшан.
1976 оной октябриин 8.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

«БАЙГАЛ-АМАРАЙ ТҮМЭР ЗАМЫЕ БАРИЛГЫН ТҮЛӨӨ» ГЭҺЭН МЕДАЛЬ БИИ БОЛГОХО ТУХАЙ

СССР-эй Верховно Соведэй Президиум ингэжэ тогтооно:

1. «Байгал-Амарай түмэр замые барилгын түлөө» гэһэн медаль бии болгохо.
2. «Байгал-Амарай түмэр замые барилгын түлөө» гэһэн медаль тухай дүрим баталха.
3. «Байгал-Амарай түмэр замые барилгын түлөө» гэһэн медалиин түхэл хэлбэриие баталха.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. ПОДГОРНЫЙ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль. 1976 оной октябриин 8.

„Байгал-Амарай түмэр замые барилгын түлөө" гэһэн медаль тухай ДҮРИМ

1. Байгал-Амарай түмэр замые, БАМ—Тында—Беркакит гэһэн түмэр замай линиие, мүн Тайшет—Лена гэһэн хоёрдохи түмэр замые, үйлэдбэриин баазын болон гэр байрын, гражданска барилганиуудые бодхооһоной түлөө, барилгадахи һайн хүдэлмэриин түлөө, проектно-бэдэрэлгын хүдэлмэриие эрхим шанартайгаар дүүргэһэнэй, мүн барилгые болон барилгашадые сэхэ хангадаг предприяти, эмхи зургаан болон организацинуудай үнэн сэхэ хүдэлмэриин түлөө «Байгал-Амарай түмэр замые барилгын түлөө» гэһэн медаляар барилгада эдэбхитэйгээр хабаадагшад шагнагдаха.

Ехэнхидээ барилгада болон тэрэниие хангалгада гурбан жэлһээ доошо бэшэ ажаллаһан хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүтэлбэрилэгшэд болон албан хаагшад медаляар шагнагдаха.

2. «Байгал-Амарай түмэр замые барилгын түлөө» гэһэн медаляар РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиум СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй нэрэһээ шагнаха.

3. Предприяти, эмхи зургаануудай захиргаан, мүн партийна, профсоюзна болон комсомолой организацинууд «Байгал-Амарай түмэр замые барилгын түлөө» гэһэн медаляар шагнаха тухай зуурашалгые транспортна барилгын предприятинуудай болон эмхинүүдэй хүдэлмэрилэгшэдтэ ба барилгын шефскэ отрядуудай хүдэлмэрилэгшэдтэ—СССР-эй Транспортна барилгын министерстводо, республиканска болон нютагай медалтэй предприяти, эмхи зургаан болон организацинуудай хүдэлмэрилэгшэдтэ — тус тустань ажалшадай депутадуудай Амарай, Эрхүүгэй, Шэтын областной, Хабаровска хизаарай Соведүүдэй гүйсэдхэхэ комитедүүдтэ, тэрэшэлэн Буряадай, Якудай АССР-нүүдэй Верховно Соведэй Президиумдэ эльгээхэ. Тэдэнь оробон зуурашалгануудые хаража үзэһэнэй һүүлээр медаляар шагнаха тухай дурадхалые РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ оруулха.

4. «Байгал-Амарай түмэр замые барилгын түлөө» гэһэн медалиие үбсүүнэйнгөө зүүн талада, «Шэнэ газар элдүүрилһэнэй түлөө» гэһэн медалиин удаа зүүжэ ябаха.

5. «Байгал-Амарай түмэр замые барилгын түлөө» гэһэн медаль тэрээгээр шагнагдагшын наһа бараһанай һүүлдэ бүлэдэнь дурасхаал болон хадагалагдахаар үлөөгдэхэ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

«Байгал-Амарай түмэр замые барилгын түлөө» гэһэн медалиин ТҮХЭЛ ДҮРСЭ

«Байгал-Амарай» түмэр замые барилгын түлөө» гэһэн медаль садаар бүтээгдэхэ, тиигэд 32 миллиметр хэмжээтэй түб түхэреэн түхэлтэй байха.

Медалиин нюур талада эхэнэр болон эрэгтэй барилгашадай нюурнуудай хажуу талын дүрсэ харуулагдаха. Тэдэнэй саада тэдэнь гүбээ толгойнуудай наагуур, мүрэн дээгүүр табигдаһан хүүргэ дээгүүр ябажа байгаа түмэр замай состав зураглагдаха. Медалиин доодо тээнь, зүүн таладань «Байгал-Амарай түмэр замые барилгын түлөө» гэжэ бэшээтэй байха.

Медалиин арын таладань лавровэ набшаһанай хүреэ соо наранай дүрсэ болон «БАМ» гэһэн бэшэлгэтэй лентэтэй, алад саашаа ошоһон түмэр замай полотно зураглагдаха. Медалиин доодо таладань хадуур, бал тын дүрсэ байха.

Медаль дээрэхи бүхы бэшэлгэ болон зураглалнууд наашаа тобойһон байха.

Медаль хажуу талаараа хубөөлэгдэһэн байха.

Медаль һиихэ болон сахаригаар табан хушуутай колодкотой холбогдоһон байха. Тэрэнь 24 миллиметр үргэнтэй торгон муарова лентээр орёогдоһон, тэрэ лентынь хажуу талань 6 миллиметр үргэнтэй хара ногоон зурууд һудалнуудтай, мүн дундуураа утаһаша сайбар шара. 3 миллиметр үргэнтэй гурбан һудалнуудаар шэмэглэгдэһэн байха. Сайбар шара һудалнуудынь боро үнгэтэй хоёр хүндэлэн һудалнуудаар илгагдаһан байха. Лентын захые нарихан, сайбар шара һудалнуудаар хүбөөлхэ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

ХОРИИН АЙМАГТА

ЭРХИМ БРИГАДАНУУД

Хори тосхондо жэл бүхэндэ хэдэн олон шэнэ гэр байранууд бодхоогдожо, ашаглалгада оруулагдана. аймагай түбэй түхэл шэнжэ улам гоё һайхан болоно. Эндэ Хориин барилга-заһабарилгын участогай коллективэй оруулһан хубита тон ехэ. Тус коллективэй хүдэлмэришэдэй дунда үргэнөөр дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ М. А. Гуренкинэй хүтэлбэрилдэг барилгашадай Г. Д. Ботовой даалаг заһабарилагшадай, Н. Г. Поташовой — пилорамщигуудай, Г. Т. Казазаевагай — уралан гоёогшодой бригаданууд түрүүлнэ. Бригада бүхэн һарынгаа, мүн кварталай түсэб 120—125 процент дүүргэнэ.

М. А. Гуренкинэй бригадые илангаяа магтахаар. Найман хүнһөө бүридэһэн энэ бригада мүнөө жэлдэ Хориин совхоздо үргэн һаруул столовын байшан барья. Барилгань «эрхим» сэгнэлтэтэйгээр ашаглалгада тушаагдаа. Мүнөө үедэ энэ бригада аэропортын байшан барижа байнхай.

— Манай түрүү бригаданууд арбадахи табан жэлэй түрүүшын жэлэй даабаринуудые уридшалан дүүргэхээр зориг жонхой, үгэдөө хүрэхэл байха даа, — гээд, Хориин РСУ-гай начальник М. Борисов хөөрэнэ.

ЭРШЭТЭЙ ХУРЯАГДАНА

Хориин совхозой Улаан-Одоной отделенидэ мүнөө жэлдэ 2942 гектарай поли дээрэһээ орооһо таряан хурьяагдаха байгаа. Мүнөө үедэ отделениин таряалан дээрэ 10 комбайн хүдэлнэ. Энэ жэлэй таряа хуряалгада дүршэлтэй комбайнер Бато-Доржо Садуев эрхим һайнаар ажаллана. Тарилгын эхинэээ хойшо үдэр бүриингөө даабари 200—219 процент дүүргэнэ. Баал суглуулан сохилгодо Анатолий Молхонов, коммунист Василий Батурин, Жамбал Ендонов гэгшэд һайн дүн туйлана.

Мүнөө отделениин механизаторнууд орооһото ургамалнуудай һүүлшын гектарнуудые сохижо дүүргэбэ.

ДҮРШЭЛТЭЙ МАЛШАД

Хүрбын совхозой Тохорюугтын отделенидэ Цыренжап Дылыков, Долгор Базарова гэгшэд олон жэлдэ малшанаар ажаллана. Даалгагдаһан хэрэгтээ үнэн сэхээр хандадаг, ажалша бүхэриг зон гэжэ нютагтань үнинэй хэлсэдэг.

— Эдэ нүхэдтэй ажаллажада амар юм даа. Даажа байһан гүүртынгээ малай шэгнүүр нэмээхын түлөө гансал шадабари оролдолгоёо гаргадаг бэшэ, мүн баһа мал харууһалгын шэнэ түрүү аргануудые саг бүхэндэ хэрэглэжэ байдаг зон — гээд, бригадир Мэдэгма Митыпова магтан хөөрэнэ.

Ингэжэ ажаллаһанайнгаа ашаар, дүршэлтэй малшад сүүдхын туршада мал бүхэнэйнгөө шэгнүүр дунда зэргээр 1100—1200 грамм нэмээжэ амжана.

Б. ЛАНДАПОВ.

Түсэбөө дүүргэбэ

Газаамнай октябрь... Алтан намарай хоёрдохи энэ һара зарим нютаг нугада хура бороо, нойтон сапаар шэдэлжэ эхилээшье һаа, һүүлэй үедэ нарата дулаан үдэрнүүдээр элбэг байба. Мүнөө манай республикын колхоз, совхозууд, таряанайнгаа һүүлшын гектарнуудые хуряажа, Эхэ орондоо арбай таряагаа тушаажа, туха сүлөөгүй. Нүгөөдэ заримашуулынь намарай эдэ үдэрнүүдые һамбаашалан паар хахалалгаяа шамдуулжа, хараалһан түсэбөө үлүүлэн дүүргэхын хоинопоо оролдожо байнхай. Жэшээ болгон Баргажанай аймагай Уланай колхозые абаад үзэе. Дурсагдагша ажахын механизаторнууд, таряашад Баргажан голой бусад колхоз, совхозуудта орходоо, таряа хуряалгын халуун хаһые түгэс бэлэдхэлтэйгээр угтаа һэн. Тиин эдэнэр тарялапай хадагдамсаар, һолоомоёо хуряажа, булад хүлэгүүдээ хойно хойноһоонь һубарилдуулан табяа.

— 1.200 гектар намарай паар хахалха түсэбтэйбди. Тракторнууд хоёр халаанда хүдэлгэгдэнэ, — гэжэ колхозой правлениин түрүүлэгшэ С. Л. Гатапов хөөрөө һэн.

Уржадэр тус ажахыда хонходожо, намарай паар хахалалгын хэр зэргэ ябажа байһаарнь һонирхогдобо. Мүнөө тус ажахын механизаторнууд 1.400 гектар болгоо. Механизаторнууд соохоо К-700 трактораар газар хахалдаг Цырен Доржиев, Валерий Ринчинов гэгшэд 14 гектарай оронда халаан бүхэндөө 17—18 гектар газар хахална. Тинхэдэ «ДТ-75» трактор жолоодогшодой дундаһаа Жаргал Эрдынеев, Базар Аранзаев гэгшэд амжалтатай. Тэдэнэр халаан бүриингөө даабари 1,5—2 дахин шахуу үлүүлэн дүүргэнэ. Ажахын механизаторнууд ерэхэ жэлдэ үндэр баян ургаса хуряажа абахын тула октябриин 15 болотор 1.600 гектар газар хахалха зорилго урдаа табинхай.

Б. ЦЫРЕМПИЛОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ажахын түрүү механизатор Цырен Доржиев К-700 трактораараа газараа хахалжа ябана.

Авторай фото.

СОВЕТ СОЦИАЛИС РЕСПУБЛИКАНУУДАЙ СОЮЗАЙ БОЛОН АНГОЛЫН АРАДАЙ РЕСПУБЛИКЫН ХООРОНДОХИ ХАНИ БАРИСААН, ХОЛБОО ХАРИЛСААН ТУХАЙ ДОГОВОР

Совет Социалис Республикануудай Союз болон Анголын Арадай Республика хадаа.

Анголын эрхэ сүлөө болон бэеэ даанхай байдалай түлөө хэгдэһэн тэмсэлэй эсэстэ хоёр оронойхоорондо тогтоогдоһон хани барисаа болон али бүхы талын харилсаа холбооё саашадань хүгжөөхэ, бэхижүүлхэ гээшэ хоёр оронойарадуудай үндэһэн шухала национальна ашатуһатай болон бүхы дэлхэй дээрэхи эб найрамдалай хэрэгтэй тааралдана гэжэ тоолоод,

мүн империализмда, колониализмда болон али бүхы янзын расизмда эсэргүү тэмсэлэй һайн һайхан зорилгонуудаар, тэрэшэлэн эрхэ сүлөө, бэеэ даанхай байдал болон социальна дэбжэлтын түлөө тэмсэжэ байгаа арадуудта али бүхы дэмжэлтэ үзүүлхэ гэһэн саг үргэлжын эрмэлзэлгээр зоригжуулагдан,

бүхы оронуудай арадуудай аша туһада бүхы дэлхэйн энхэ тайбан, аюулгүй байдалые батадхалгада туһалха гэһэн түгэс шиидэмжээр хүтэлбэрилэгдэн,

Нэгэдэмэл Нацинуудай Организациин уставай уг зорилго болон гол ёһонуудта үнэн сэхэ байһанаа баталан,

эб найрамдалай, эрхэ сүлөөгэй, бэеэ даанхай байдалай болон социальна дэбжэлтын түлөө тэмсэлдэ бүхы түрүү хүсэнүүдэй нэгэн ниитэ байхын түлөө тэмсэжэ, тэрэшэлэн социализмын оронууд болон хүгжэжэ байгаа гүрэнүүдэй хоорондын хани барисаата холбоон болон үргэн харилсалгые хүгжөөхэ гээшэ бүгэдын аша туһатай тааралдана гэжэ тоолоод,

1976 оной майн 26-да абтаһан Совет Социалис Республикануудай Союз болон Анголын Арадай Республикын хоорондохи хани барисаан ба харилсан ажаллалгын үндэһэ һуури тухай декларациие хараадаа абалсан, мүн хоёр гүрэн болон арадуудай хоорондын мүнөө байгаа хани барисаан ба бэе бэедээ аша туһатай харилсаа холбооё саашадань батадхахые эрмэлзэн,

хани барисаан болон харилсаа холбоон тухай энэ договор баталжа, доро хэлэгдэһэн зүйлнүүдые зүб зүйтэй гэжэ тоолобо.

Статья 1

Хоёр оронойболон арадуудай хоорондо таһаршагүй нягта хани барисаан хододоо байха, мүн бэе бэеынгээ бүрин эрхые, газар уһанай бүрин бүтэншэгүй байлгые, бэе бэеынгээ дотоодын хэрэгтэ оролсохогүй, адли тэгшэ эрхэтэй байха гэһэн ёһонуудые хүндэлһэнэй үндэһөөр политическэ, экономическэ, худалдаа наймаанай, научно-техническэ, соёлой болон бусад талаар али бүхы янзын харилсаа холбоо хүгжөөхэ гэжэ договор баталагша дээдэ тушаалтад мэдүүлнэ.

Статья 2

Хоёр оронойарадуудай социально — экономическэ туйлалтануудые батадхан, саашадань хүгжөөхэ эрхэ нүхэсэлнүүдые хангахын түлөө, мүн хоёр оронойбайгаалиин бүхы баялигые оронбүхэнэй бүрин эрхэтэйгээр ашаглалгые хангахын түлөө али бүхы талаар, нягта нягтаар харилсан ажаллахабди гэжэ договор баталагша дээдэ тушаалтад мэдүүлнэ.

Статья 3

Бүлэглэлнүүдтэ хабаадахагүй гэһэн Анголын Арадай Республикын бэелүүлжэ байгаа политикые Совет Социалис Республикануудай Союз хүндэлжэ һайшаана. Энэ политикань дэлхэй дээрэ эб найрамдал болон аюулгүй байдал батадхалгада шухала нүхэсэл болоно.

Социалис гүрэн болохо Совет Социалис Республикануудай Союзай бэелүүлжэ байгаа эб найрамдалта политикые Анголын Арадай Республика хүндэлжэ һайшаана.

Статья 4

Договор баталагша дээдэ тушаалтад бүхы дэлхэй дээрэ энхэ амгалан байдал батадхахын түлөө, уласхоорондын шахардуу шангаа байдалые улам сахаар һуларуулжа, гүрэнүүдэй хоорондо бэе бэедээ ашагтай туһатай тодорхой холбоо харилсаан болгон тэрэниие бэелүүлхын түлөө, уласхоорондын асуудалнуудые эбэй ёһоор түрилшүүлхын түлөө, уласхоорондын харилсаанда хүсэ хэрэглэхэгүй тухай бүхэдэлхэйн договор баталхын, мүн бүгэдэ ниитээрээ хүсэ буу зэбсэг, тэрэ тоодо ядерна зэбсэг хураалгые уласхоорондын шанга хиналтата доро туйлахын түлөө гадна мүн тэмсэхэ байна.

Статья 5

Договор баталагша дээдэ тушаалтад империализмда эсэргүү, колониализм болон неоколониализмые, арһа яһанай илгаа болон апартеидые эсэслэн усадхахын түлөө, тэрэшэлэн колониальна оронууд болон арадуудта бэеэ даанхай байдал олгохо тухай ООН-ой декларациие гүйсэдөөр бэелүүлхын түлөө саашадаашье хэлбэришэгүй тэмсэл ябуулха юм.

Бүрин эрхэ, эрхэ сүлөө, бэеэ даанхай байдал болон социальна дэбжэлтын түлөө арадуудай үнэн сэхэ тэмсэлые дэмжэн, хоёр оронууд бэе бэетэеэшье, мүн эб найрамдалда дуратай бусад гүрэнүүдтэйшье харилсан ажаллаха.

Статья 6

Договор баталагша дээдэ тушаалтад бүгэдэ ниитын эб найрамдал болон аюулгүй байдалые хангаха гээшэ ахабтар ехэ удха шанартай, мүн энэ зорилгые туйлахын түлөө уласхоорондын оршондо хоёр оронойхарилсан ажаллаха гээшэ ехэ удха шанартай гэжэ тоолохо зуураа, уласхоорондын шухала асуудалнуудаарша, тэрэшэлэн хоёр оронойхоорондын харилсаанай асуудалнуудаар һанамжаяа саг үргэлжэ андалдажа байха.

Ингэжэ зүбшэлэлдэхэ болон һанамжаяа андалдаха үедэ иимэ асуудалнууд хэлсэгдэхэ ёһотой гэбэл:

— уласхоорондын асуудалнууд, тэрэ тоодо дэлхэйн элдэб газар нютагуудахи түгшүүрэлтэ байдалые һуларуулха тухай асуудалнууд. Энэ хадаа түгшүүрэлтэ байдалые һуларуулгада, оронуудай харилсан ажаллалгада, уласхоорондын аюулгүй байдал батадхалгада туһа нэмэри болохо ушартай;

— олон талын хабаадалгатай хэлсээн дээрэ табигдадаг асуудалнууд, тэрэ тоодо уласхоорондын эмхинүүд болон уласхоорондын конференцинүүд дээрэ хэлсэгдэдэг асуудалнууд;

— хоёр оронойхэлсээнэй хабаатай политическэ, экономическэ болон соёлой шэнжэтэй асуудалнууд болон бусад асуудалнууд.

Иимэ зүбшэлгэ болон һанамжаяа андалдалгые зохёо зэргын тушаалтад, тэрэ тоодо хоёр оронойгүрэнэй хүтэлбэрилэгшэд бэе бэетэеэ уулзажа, тэрэшэлэн тусхай делегацинууд болон түлөөлэгшэд хоёр оронууд ошожо, мүн дипломатическа аргаар бэелүүлхэ ушартай.

(Түгэсхэлынь 3-дахи нюурта).

Москваһаа мордобо

...ые сүлөөлхын түлөө ... хүдэлөөнэй (МПЛА) ...лэгшэ, Анголын Арадай Республикын Президент ... Антонио Агостиньо ...түрүүтэй НРА-гай партийна-гүрэнэй делегаци Ле... ошохоёо октябриин ... Москваһаа мордобо.

...КПСС-эй ЦК-гай Политбюро... гэшүүн, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй ...лэгшэ Н. В. Подгорный, КПСС-эй ЦК-гай Политбюро... гэшүүн, СССР-... ...дын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко, ...эй ЦК-гай Политбюро... гэшүүндэ кандидат, ...эй ЦК-гай секретарь ... Пономарев, СССР-эй ...рнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо Н. А. Тихонов гэгшэд Анголын Арадай Республикын ба Советскэ Союзай гүрэнэй тугуудаар шэмэглэгдэһэн Внуковска аэродром дээрэ нүхэр А. А. Нетые, делегациин гэшүүдые үдэшэбэ.

СССР-эй Верховно Соведэй палатануудай түрүүлэгшэнэр А. П. Шитиков, В. П. Рубен, СССР-эй министрнүүд, бусад тусхай тушаалтай делегациие үдэшэлсэһэн байна.

Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй гурбан түрэлэй сэрэгшэдэй хүндэлэлэй харуул ниидэхэгын талмай дээрэ жагсаагдаа. Хүндэлэлэй харуулай начальник нүхэр А. А. Нетодэ рапорт үгэбэ. НРА-гай ба СССР-эй Гүрэнэй гимнүүд гүйсэдхэгдөө.

Нүхэд Н. В. Подгорный, А. А. Нето хүндэлэлэй харуулай урдуур ябажа, сэрэгшэдтэй мэндэшэлэлдэбэ.

...

А. А. Нето түрүүтэй НРА-гай партийно-гүрэнэй делегаци энэ үдэртөө Ленинград ерэбэ.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, КПСС-эй Ленинградска обкомой нэгэдэхи секретарь Г. В. Романов, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, КПСС-эй Ленинградска горкомой нэгэдэхи секретарь Б. И. Аристов, Ленсоведэй гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшэ Л. Н. Зайков болон бусад тусхай тушаалтад «Пулково» гэжэ аэропорт дээрэ хүндэтэ айлшадаа, делегациин гэшүүдые, эдэнэртэй хамта ябаһан хүнүүдые угтаһан байна.

(ТАСС).

ЭБ НАЙРАМДАЛ, СОЦИАЛИЗМ, ХҮГЖЭЛТЭ ТАҺАРШАГҮЙ ХОЛБООТОЙ

БУДАПЕШТ. (ТАСС). Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй үүсхэлээр зарлагдаһан хүгжэлтын асуудалнуудые шиидхэхэ бүхэдэлхэйн конференци Будапештын Барилгашадай профсоюзай ордон соо баярай оршон байдалда нээгдэбэ.

Дэлхэйн табан түбиин 100 гарап оронойделегадууд, уласхоорондын 30 эмхиин түлөөлэгшэд заседаннуудай зал соо суглараһан байгаа. Академик А. М. Румянцев түрүүтэй совет олониитын делегаци конференциин хүдэлмэридэ хабаадана. Газар дэлхэй дээрэ эб найрамдал ба аюулгүй байдал хангахын түлөө, хүгжэжэ байгаа гүрэнүүдтэ али бүхы дэбжэлтэ хангахын түлөө тэмсэлэй ниитэ нэгэн программа зохёохын тула делегадууд Венгриин ниислэл хотодо суглараһан байна.

ВСРП-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Я. Кадарай амаршалгын бэшэгые делегадууд альга ташалгаар угтаа.

Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй Генеральна секретарь Р. Чандра делегадуудай урда элидхэл хэбэ.

Хүгжэлтын асуудалнуудые шиидхэхэ бүхэдэлхэйн конференци хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлһээр.

ГОЛ ҺАЛБАРИДАА — БҮХЫ АНХАРАЛАА

(Совхозой партийна суглаанһаа тэмдэглэл)

Далахайн совхозой ажахын гол һалбари адууһа мал үсхэбэрилгэ болодог юм. Имагтал эбэртэ бодо мал үсхэбэрилгэһээ ажахын олзо доходой ехэнхи хубинь абтадаг байна. Һүүлэй табан жэлэй туршада энэ һалбарияа хүгжөөлгэдэ совхозой ажалшад, тэрэ тоодо коммунистнууд горитой алхам хээ. Жэшээлэн хэлэбэл, юһэдэхи табан жэлэй туршада адуу моридой, эбэртэ бодо малай, хонидой тоо толгой олошоруулха арадай ажахын түсэб дүүргэгдэһэн байгаа. Тиигэжэ мяха, һү, нооһо абаха, тэдэниие түрэндэ тушааха табан жэлэй түсэб һаһал амжалтатайгаар бэелүүлэгдэһэн юм.

Урданай «Байкал» колхозой үндэһэ һуури дээрэ энэ совхозой эмхидхэгдэһээр 8 жэл үнгэрбэ. Энэ үе соо түс ажахы жэл бүри 20—35 мянган түхэриг олзотой гарадаг байгаа. Совхозой үйлэдбэриин ашаг үрые дээшэлүүлжэ, олзо доход ехэтэй болгохо хэрэгтэ ехэ шэгнүүртэй, тарган мал түрэндэ тушаадаг болоһон ушар һайн нүлөөтэй байба.

Һүүлэй жэлнүүдтэ хэдэн зуугаад гектар шэнэ газар ашаглагдажа, тэжээлэй ургамалнуудай, олон жэлэй сибириин волоснец гэжэ ногооной талмай нилээд ургаагдаһан байна. Тэрэнэй ашаар ниитын малай тэжээлэй бааза урданайхиһаа һайжараа. Жэшээлэн хэлэбэл, энэ зундаа сагай уларилай хэды таарамжагүй байбашье, 3 мянган центнер үбһэн нёдондонойхиһоо ехээр бэлэдхэгдэһэн байха юм.

Эдэ бүгэдэдэ совхозой ажалшадай дунда эмхидхэгдэһэн социалис мүрысөөн һайн нүлөөтэй байгаа гэжэ һаядхан болоһон тоосоото һунгалтын партийна суглаан дээрэ тэмдэглэгдэбэ. Парторганизациин бюро мүрысөө эмхидхэхэ, хүтэлбэрилхэ, дүнгүүдыень гаргаха хэрэгые үдэр бүриин анхаралда абажа, һайн гурнимтай болгоо. Һара, квартал бүриин дүнгүүдээр мүрысөөндэ эрхимлэгшэдэй хүндэлэлдэ ажалай алдар солын түгүүд совхозой түбтэ хиисхүүлэгдэнэ. Мүрысөөнэй дүнгүүдээр түсхай бюллетенүүд гаргагдажа, ажалшадай дунда тараагдадаг заншалтай.

Совхозой партийна организаци 64 коммунистһаа бүридэнэ. Энэмнай айхабтар ехэ хүсэн гэшэ. Ажахын хоёр отделенидэ партийн бүлэгүүд хүдэлдэг. 1975 ондо 3 хүн, энэ жэлдэ 2 хүн партиин гэшүүдэ абтанхай. Партийна суглаанууд, бюрогой заседанинууд КПСС-эй Уставаар хараалагдаһан болзортоо заатагүй зарлагдажа, парти доторой, үзэл сурталай ба ажахын шухала асуудалнууд зүбшэгдэдэг байна. Жэшээнь, тоосооно үе соо хамтын партийна 11 суглаан болоо.

Суглаанай үзэмжэдэ табигдаха асуудалнуудые бэлдэгэдэ бюрогой гэшүүд, совхозой хүтэлбэрилэгшэд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд хабаадуулагдадаг гурнимтай. Асуудалнуудые зүбшэн хэлсэлгэдэ олонхи коммунистнууд эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, ажахын гол һалбарине саашадань хүгжөөхэ хэрэгтэ һайн нүлөөтэй һанамжа, дурадхалнуудые оруулдаг байна. Ветеринарна хүдэлмэрилэгшэ Д. Цыденжапов, моришон Б. Гончиков, отделенинүүдые эрхилэгшэд Б. Базаров, Д-Д. Янжапов болон бусад тэдэнэй тоодо орона. Коммунистнуудые үйлэдбэриин гол участогуудта зүбөөр хубаарилан табиха асуудалда партийна организациин бюро ехэ анхарал хандуулна. Мүнөө мал ажалда 29 коммунист хүдэлнэ. Энэ үбэлжэлгын үедэ үшөө 6—7 коммунистые мал ажалда эльгээхээр партбюро түсэблэнэ. Тиихэдэ 8 коммунист механизатораар ажаллана.

Даабарита ажалдаа харюусалгатайгаар хандажа, үйлэдбэриин һайн үрэ дүнгүүдые туйладаг коммунистнууд энэ совхоздо олон. Нэн түрүүлэн мяханай гүүртые даагша, Ленинэй орденто Жүгдэр Үндээвич Цыденов тухай хэлэмээр. Энэ нүхэр 1971—1975 онуудай жэл бүхэндэ 100 үнеэн бүриһөө 90-һээ дээшэ тугал абадаг байгаа. Үнгэрэгшэ жэлдэ тэрэнэй гүүртын малшад 100 үнеэн бүриһөө 97 тугал түлжүүлээ һэн. Коммунист Ж. Ү. Цыденов «Юһэдэхи табан жэлэй ударник» гэһэн тэмдэгтэ хүртэһэн байна. Коммунистнууд — малшад Л. Б. Дылыков, Р. Г. Балмаева, механизаторнууд Н. Л. Ендонов, А. Ц. Цыбиков болон бусад ажалдаа һайн амжалта туйлана. Энэ жэлэй тэжээл бэлэдхэлгын үедэ КПСС-эй гэшүүд С. Т. Доржиев, Д. Л. Гармаев, В. Ц. Доржиев гэгшэдэй ударидаһан звенонууд үбһэ хурлаха даабарияа дүүргэжэ шадаа.

КПСС-эй XXV съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые, партиин дотоодын болон гадаадын политикые олониитэдэ тайлбарилан ойлгуулха талаар совхозой партийна организаци ехэ хүдэлмэри ябуулна. Агитаторнууд ба политинформаторнуудай семинар зарлагдажа, мүнөө үеын гол шухала асуудалаар түһатай хөөрэлдөөнүүд болоно. Ажахын 16 коммунист агитатораар, политинформатораар хүдэлнэ. Тэдэнэр холын гүүртэ, фермэнүүдтэ ошожо, малшадые түрэл партиингаа, Советскэ правительствын политикатай танилсуулна, ажахын хүдэлмэришэдэй урда табигдаһан зорилгонуудые тайлбарилна. Коммунистнууд ажалшадай дунда социалис мүрысөөн эмхидхэлгэдэ эдэбхитэйгээр хабаадалсана.

Совхозой коммунистнууд ба партийна бэшэ эдэбхитэдэй политическэ һуралсал муу бэшээр табигданхай. Үнгэрэгшэ һуралсалай жэлдэ политэкономи шудалха хоёр семинар, эхин нэгэ кружок хүдэлжэ гараа. Һуралсалай жэлэй программа дүүргэгдэһэн байгаа. Совхозой директор, КПСС-эй гэшүүн В. Л. Хартаев һүүлэй 10 гаран жэлэй туршада пропагандистаар ажаллажа, ажахын коммунистнуудай дунда хүндэтэй болонхой. Түс совхоздо ниитэ политическэ хүдэлмэри урданайхиһаа һайжараа гэжэ партийна суглаанда хабаадагшад тэмдэглэбэ.

Гэхэтэй хамта ажахын гол һалбари — эбэртэ бодо мал үсхэбэрилгэ, ашаг шэмыень дээшэлүүлгэ түсэбөөр хараалагдаһантай адляар, жэгдэ һайнаар ябуулагдана гэхын аргагүй. Энээн тухай партийна организациин секретарь Б. Д. Балданов, үгэ хэлэһэн коммунистнууд суглаан дээрэ сэхэ тэмдэглээ.

Нэн түрүүлэн малай үнгэрэгшэ үбэлжэлгэ урданайхиһаа ехэ гарзатайгаар үнгэргэгдөө. Байгша оной түрүүшын 8 һарын туршада совхоз дотор 300-гаад толгой эбэртэ бодо мал гарзалһан байна. Энэнь нёдондоной тэрэл үеынхиһөө 2 дахин олон болоно. 1976 оной январь—август һаранудай туршада совхозой 100 үнеэн бүриһөө арай шамай 60 тугал түлжүүлэгдөө гэхэ гү, али үнгэрэгшэ жэлэй энэ үеынхиһөө 140-өөд тугал үсөөн абтаһан байна. 100 үнеэн бүхэнэй 40 толгойнь бүхэли жэл соо ажахыда ямаршье олзо оруулаагүй, харин тэдэниие тэжээхэ, харууһалха хэрэгтэ ехэхэн мүнгэ зөөри гаргашалагдаһан болоно бшуу.

Олон тоото малай гарзалһанһаа, бүхы үнеэдэйнь 40 процентын һубайрһанһаа боложо, түс совхоз байгша ондо хэдэн зуугаад мянган түхэригэй хохидолдо ороһон байна. Үнгэрэгшэ үбэлжэлгын үедэ ажахын эбэртэ бодо малай олонхинь ехээр туранхай байгаа. Тэрээнһээ боложо, мүн энэ зундаа ерэтэ хүйтэрһэн дээрэһээ үхэрнүүдэй иланхаяа залуу мал муугаар хүшэлөө. Эдэ бүгэдэһөө боложо, адууһа малай тоо толгой олошоруулха, мал ажалай продуктнуудые (һүнһөө бэшыень) гүрэндэ худалдаха энэ жэлэй түсэбүүдые түс ажахын дүүргэхэнь бэрхэтэй болонхой.

Зарим коммунистнууд даабарита ажалдаа харюусалгагүйгөөр хандана гэжэ суглаан дээрэ сэхэ заагдаһан байгаа. Жэшээлэн хэлэбэл, хоёрдохи отделениин малшад, коммунистнууд Ш. Шойдоров, З. Гембоев гэгшэдэй гүүртэнүүдэй түс бүридэ үнгэрэгшэ үбэлжэлгын үедэ 20—30 толгой үхэр гарзалаа. Зарим үхэрнүүдынь харууһалгын муудаа гарзалаа гэжэ элирүүлэгдэһэн байгаа. Теэд совхозой дирекциин, парторганизациин бюрогой зүгһөө дээрэ дурсагдаһан коммунистнуудта ямаршье хэмжээн абтаагүй байха юм.

Совхозой адууһа малай олоор гарзалһан, хэдэн зуугаад үнеэдэй һубайрһан ябадалда ажахын зооветеринарна мэргэжэлтэд ехэ зэмэтэй гэжэ партийна суглаан дээрэ заагдаһан байна. Тэдэнэр малшадай дунда эмхидхэлэй болон ойлгуулламжын хүдэлмэри һулаар ябуулна, эрилтэ багатайгаар хандана. Түс ажахыда хальмаг үүлтэрэй малай үсхэбэрилэгдэжэ эхилһээр 10-аад жэлэй үнгэрбэшье, биратай амжалта туйлагдаагүй, үрэ дүнгүүдынь һанаһанда үшөө хүрэнэгүй.

Ажахын хоёрдохи отделени һүүлэй үедэ ехэхэн гээгдэлдэ ороһон байна. Жэшээнь, нёдондо нэгэдэхи отделениин 100 үнеэн бүриһөө 89 тугалай абтаһан байбал, хоёрдохи отделенидэ 50 тугал түлжүүлэгдэһэн юм. Байгша оной түрүүшын 8 һарын туршада 2-дохи отделенидэ 200-гаад үхэр үхэжэ хосороо. Эдэ бүгэдын гол шалтагааниинь юуб гэбэл совхозой дирекци, парторганизациин бюро, ахамад мэргэжэлтэд хоёрдохи отделенидэ үсөөн үзэгдэнэ, тэрэнэй хүтэлбэрилэгшэдтэ ёһотой туһаламжа үзүүлнэгүй гээд партийна суглаан дээрэ үгэ хэлэһэн коммунистнууд онсолон зааба.

— Совхоздомнай партийна суглаанууд һара бүри зарлагдажа байдаг. Теэд тэдэнэй вариманиинь муу бэлдэлгэтэйгээр, эдэбхигүйгөөр үнгэрнэ. Совхозой үйлэдбэриин ашаг үрые дээшэлүүлхэ тухай шухала асуудал августын эсэстэ болоһон суглаан дээрэ зүбшэгдөө һэн. Үбһэ хуряалга түлэг дундаа байгаа. Тиимэһээ олохон коммунистнууд суглаанда хабаадаагүй. Тэрэ шухала асуудал ёһын тэдысэ зүбшэгдөөд лэ үнгэрөө, — гэжэ залуу коммунист Б. Л. Жигжитов суглаан дээрэ тэмдэглэбэ. — Мүн совхозой экономическа албан хангалтагүйгөөр хүдэлнэ. Абтаһан продукциин өөрынь үнэ сэн түсэбөөр хараалагдаһанһаа ехэ байна.

Хамтын малай үүлтэр саашадань һайжаруулха, газартаа эзэн ёһоор хандажа, ашаг үрэ ехэтэйгээр хэрэглэхэ асуудалда хоёрдохи отделениин моришон, коммунист Б. Р. Гончиков тоггоо. Малай үбэлжэлгэдэ урданайхиһаа һайнаар бэлдэжэ, энэ харюусалгатай хаһые эмхитэйгээр үнгэргэхэ асуудалда үгэ хэлэһэн коммунистнууд ехэ анхарал хандуулаа.

Далахайн совхозой коммунистнуудай тоосоото һунгалтын суглаан элирүүлэгдэһэн дутагдалнуудаа дары усадхажа, арбадахи табан жэлэй даабаринуудые, КПСС-эй XXV съездын шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлхэ хэрэгтэ ажахын бүхы хүдэлмэришэдые элсүүлхэ гэһэн оршон байдалда үнгэрбэ.

Б. ВАНЧИКОВ,
манай корр.
Захааминай аймаг.

БАЯР ХҮРГЭНЭ

ШЭНЭ БАРИЛГА

Улаан-Үдэ хотоһоо Ивалга тосхон тээшэ ябахадамнай, автобусай «14-дэхи километр» гэһэн буудалһаа тээ саанахана шэнээр баригдаһан малай ута сагаан шулуун байранууд холоһоо тэбхын харагдаха. Энэмнай Ивалгын туршалга-үйлэдбэриин ажахын һүнэй томохон комплекс гэшэ.

Энэ комплекс соо 400 үнеэн харууһалагдаха түсэбтэй. Һаяхан энээгүүр ябахадамнай, һү шэмэ ехэтэй гунжад ажахын бусад фермэнүүдһээ суглуулагдажа байгаа һэн. Досоонь элдэб түхэлэй оньһон машина тодхоогдонхой, малшадай ажал бүхыдөө шахуу хүнгэлэгдэнхэй юм.

— Энэ комплексын дэргэдэ малай тэжээл хадагалха томо бункернууд, хартаабха нөөсэлхэ склад, тус тустаа 1000 тонно силос хадагалха хоёр нүхэн бэлдэгдэнхэй. Мүн сенажай нүхэн бии юм. Мүнөө эдэ нүхэн, складуудтамнай малда хүсэд хүрэхөөр тэжээл нөөсэлэгдэнхэй. Малай тэжээл оньһон аргаар үнеэдтэ үгтэхэ байна. Үнеэд машинаар һаагдаха. Тиихэдэ малай шабааһан тусгаар нүхэн соо һагшаран орохо. Тиин уһантай холигдоод урадхуулагдажа, сэбэрлэгдэхээр түхеэрэгдэнхэй, — гээд, тус комплексые даагша Юрий Бадмаевич Жигмитов тайлбарилан хөөрөө һэн.

Залуу һаалишад Светлана Дабаева, Руфа Михайловна гэгшэд түрүүшын үдэрһөө эрхимээр ажаллана. Эндэ хүдэлмэрилдэг һаалишад комплексын бүхы оньһон түхеэрэлгэнүүдые ашагтайгаар хүдэлгэхын тухай һуралсалда хабадаг, мэргэжэл шадбараа дээшэлүүлдэг юм.

— Энэ комплексые ажаллахада аятай. Иимэ хүсэд оньһожоһон үнеэдэй байрые дэрэнэмнай урда тээ ашаглалгада тушаагандаа тайбди, — гэжэ Юрий Бадмаевич Жигмитов хэлэнэ.

Манай корр.

Улаан-Үдын аймаг.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: ...лай комплексын газаа талын түхэл.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

БУЛАГҺАА ЭХИТЭЙ...

ОЧЕРК

Үбэлэй ханхинама хүйтэйдэшье, нохойн гангинама халуундашье хэтэ мүнхэ бурьялжа байһан булагһаа эхитэй гол горхон хэзээдэшье ширгэдэггүй, хатадаггүй. Түрэл дайдын үбсүүн сооһоо, газарай гүн доробоо шэдэлэн гараһан булагай шэлдэл адли тунгалаг һайхан уһые уугаад үзыт. Шүдыетнай хаха ташаха.

Шогдоп Жамбалович энэ булагай уһые ууха ехэ дуратай. Юуб гэхэдэ, энэл булагай уһаар ундалжа тэнжээ. Сэлмэг һүни огторгойдо одо мүшэдэй олон мянгаараа ониб-аниб гэлдэхэдэ, булагай хажууда ерээд һууханань, ехэл аятай һэн. Шаринэгэнэн урдаһан уһан соо одо мүшэд тамаржа, ямаршьеб үзэсхэлэн гоё зураг харагдаха.

Арба гаран жэлэй саада тээ Булагай һаалиин фермые даагшаар Шогдоп Жамбалович Доржиевые томилходонь, хэншьеб хүхюунээр ниргэжэ шоглоо һэн:

— Гүүртыншни үнеэдэй һүн булаг шэнгеэр бурьялжа байг лэ!

Хэдэн жэлэй үнгэрхэдэ, булагай хажууда түбхинэһэн гүүртын һаалишадай амжалтатайгаар ажаллахые, үнэхөөрөөшье, булаг мэтээр һүн горхоной бурьялхые тэрэ ойндоошье оруулаагүй ёһотой. Булагай һаалиин фермын үнэн дээрэ булаг шэнгеэр сагаан эдеэгээ долгилуулжа байхада, тэрэ шог үгэнүүд зүйтэйшье, зүбтэйшье шэнги болоноо.

1.

Булагай һаалиин ферма... Булаг һүүри... Эдэ үгэнүүдые мэдэхэгүй хүниие Хэжэнгын түхэрэй соо олохогүйт.

Һаалиин ямар ферма аймаг соо түрүүлнэб? Булагай гүүртэ. Ямар фермын һаалишад Хэжэнгэ соо суурханаб? Булагай гүүртын. Юһэдэхи табан жэлэйнгээ түсэбые хэн болзорһоонь урид дүүргээб? Булагай фермынхид. Аймагай бүхы һаалишадта нэмэлэ бэшэгээр хэн хандахаб? Булагай фермынхид.

...Энэ түрүү фермые Шогдоп Жамбалович хүтэлбэрилнэ.

Эгээл түрүүн энэ хүнтэй танилсажа, гүүртын һаалишадай ажал хэрэг тухай асуухадам, Шогдоп Жамбалович үг маг гэжэ, мүртэй олон юумэ хэлэжэ үгэбэгүй. Дүн сагаан шүдэнүүдээ харуулан, урдаймаамин хүхюугээр элеэбхилбэ.

Һүүлдэнь совхозойнь парткомой секретарь Дугар Дондокович Дашицыреновһоо бүтүүхэн асуубаб:

— Энэшни хайшаахан хүн [illegible]?

Шогдоп Жамбаловичые табан хурганайдал һайн мэдэхэ Дугар Дондокович минии асуудалда ехэшье гайхабагүй:

— Энэмнай одоол совхозой соохи эгээл хүндэтэй хүнүүдэй нэгэн гэшэ. Даруу номгон, һайн зантай хүн. Һайн танилсаад байгаа һааш, ехэл хүхюун, шогууша хүн ааб даа.

...Булагай фермые Шогдоп Жамбаловичай түрүүн даажа абахада, тэрэнь гээгдэнгишэг гүүртэ байһан юм. Одоол хүн зонтой үгэе ойлголсожо шадаха, эмхидхэхы бэлигтэй байһанаан нүхэр Доржиев эндэл харуулжа эхилээ һэн.

Юун дээрэһээ һаалимнай доошолбоб? Яахадаа ниигэбэб? Ямар шалтагаан эндэ бииб? Шогдоп Жамбалович энээниие мэдээгүйдөө һалахагүй. «Мүнөөдэр бага һү һаабабди». «Үнеэднай муу бэлшээ гэшэ ха». «Силос дуталдаа». «Талха тэряан дуталдаа» гэһэн үгэнүүд түрүүшээр гарадаг һэн. Теэд нүхэр Доржиев эдэ асуудалнуудта зүб харюу оложо, һаали дээшэлүүлхэ арга боломжонуудые бэдэрдэг бэлэй. Жэшээлхэдэ, үбэлэй хүйтэн сагта һү ехээр һаажа шадаагүй һаа, бүхэли жэлэйнгээ эршые алдахаш. Тиимэһээ үнеэдэй тэжээл, хоолые заахашье таһалдуулха болохогүй. Одоол эндэ нэгэл һанаа амархаанаар үдэрөө үнгэргөө һааш, һаалишни доошоржо, ходол гээгдэхэш.

Фермые даагшын уялганууд айхабтар ехэ. Һара, квартал, жэлэй дүүрэхэ дүтэлхэдэ, унтажа хонохогүй, ехэл һү һаалгаха гэжэ оролдодог, урда хойгуур гүйдэг, дээрэ зүрхэтэй, хүтэргэн хүтэлбэрилэгшэд бии ааб даа. Харин Шогдоп Жамбалович һарын эхиндэ һаалишадаа суглуулаад, урда һарын дүнгүүд, алдуу эндүүнүүд, һаамай доошолһон, дээшэлһэнэй ушар шалтагаанууд тухай тобшохоноор хөөрөөд, шэнэ зорилгонуудые табидаг.

«Олон үгэдэ олзогүй» гэжэ Шогдоп Жамбалович хэлэдэг юм. Үүр сүүрээр бодожо, фермын ажалай үшөө эхилээгүй урда тээ түсэбүүдээ таблад, тэрэ үдэрэйнгөө хэрэгүүдые бүтээжэ ородог.

Хэн һаалишанай үнеэн эдэ үдэрнүүдтэ тугаллахаб, хэнэй үнеэн долгонооб? Эдэ бүгэдые Шогдоп Жамбалович таблица уншаһандал мэдэдэг юм.

2.

Байгша оной сентябриин 1-нэй үдэр баяртай мэдээсэл партиин райком, аймгүйсэдкомдо дуулдаба.

— Чисаанын совхозой **Булагай һаалиин фермынхид гүрэндэ һү тушааха 1976 онойнгоо түсэбые үлүүлэн дүүргэбэ. Тэдэнэр энэ жэлдэ 3030 центнер һү тушааха түсэбтэй байһан аад, 3226 центнерые тоһоной заводто оруулба.**

...Булагай һаалишадай баяр ехэ һэн. Теэд баяр гэнтэ бэлошоһон үшар бэшэ даа. Түсэбэй ёһоор, даамгай, тэсамгайгаар ажаллаха гэшэмнай эндэл элеэр харагдана бэшэ гү?

Уданшьегүй Шогдоп Жамбалович фермынгээ коммунистнуудай групорг, Ажалай Улаан Тугай орденой кавалер Хандама Цыдыповна Буянтуеватай хөөрэлдэжэ, һаалишадаа суглуулба. Энэ суглаандань совхозой хүтэлбэрилэгшэд ерэб.

Энээнэй урда тээ нарин нягтаар арга боломжонууд тухайтаа тооложо үзэһэн Шогдоп Жамбалович энэ суглаан дээрэ зорилготойгоор үгэ хэлэбэ. Ферма дээрэ 218 үнеэн бии. Жэлэй дүүрэтэр 150 гаран үнеэн һаагдаха. Мүнөө үедэ гүүртын һаалишад мянга гаран килограмм һү һаана. Тиигээд ерэхэдээ, жэлэй дүүрэтэр түсэбһөө гадуур 1350 центнерһээ бага бэшэ һү гүрэндэ тушааха арга боломжо бии. Тэдэниие дүүргэхын түлөө һаалишад тэмсэхэ, оролдохо болоно. Һү үйлэдбэрилхэ жэлэй түсэб болзорһоо урид дүүргэгдэхэ.

Хэжэнгын аймагай бүхы һаалишадта Булагай МТФ-эй хүдэлмэрилэгшэдэй хандаһан нэмэлэ бэшэг энэл суглаан дээрэ зүбшэн хэлсэгдэжэ, баталагдан абтаа һэм. Тиигэжэ Булагай һаалишад арбадахи табан жэлдэ һү тушааха түсэбөө болзорһоонь урид, 1980 оной июлиин 1-дэ дүүргэхэ гэһэн социалис уялга абаа юм.

Энэ һайн һайхан үүсхэлыень КПСС-эй Хэжэнгын райком, аймгүйсэдком һайшаан дэмжэжэ, амаршалгын бэшэг эльгээбэ.

Амжалта... Илалта... Шахэндэ уриhaaр, хонгёотоор, ирагуу зохидоор, жабхалантайгаар зэдэлдэг үгэнүүд. Теэд энэ үгынэй халуун ажалай, оролдолгын, зүрхэ сэдьхэлэй орьёлдо эрмэлзэлэй булагһаа эхитэй ха юм. Булагай эрхим һаалишад Екатерина Глазкова, Хандама Буянтуева, Ханда Лубсандоржиева болон бусадай габьяа энэ ехэ амжалта, илалта соо бии. Мүн фермые даагша Шогдоп Жамбалович Доржиевай габьяа айхабтар ехэ. Энээндэ хэншье һэжэг түрэнэгүй.

3.

СЕМИНАР БОЛОБО

КПСС-эй Сэлэнгын райком партийна, комсомолой һуралсалай, мүн ажалшадай экономическа һуралсалай пропагандистнарай семинар һая үнгэргэбэ.

КПСС-эй XXV съездын заабариин ёһоор үзэл суртала хүдэлмэриие комплекснаар эрхилхэ тухай асуудалаар партиин обкомой пропаганда, агитациин таһагые даагша **М. М. Гаськов** семинар дээрэ лекци уншаба. Арбадахи табан жэлэй түрүүшын жэлэй социалис уялгануудые аймагай ажалшадай дүүргэжэ байһан тухай мэдээсэл КПСС-эй Сэлэнгын райкомой нэгэдэхи секретарь **М. Ж. Шагдаров** хэһэн байна.

«КПСС-эй XXV съездын шиидхэбэринүүдтэй зохилдуулан, партийна һуралсалай зорилгонууд тухай» КПСС-эй ЦК-гай тогтоолой эрилтын ёһоор коммунистнуудай марксистско-ленинскэ һуралсалые улам һайжаруулха талаар районой партийна организациин зорилго тухай КПСС-эй райкомой секретарь **С. Д. Ринчинов** элидхэл хээ.

Семинарай түгэсхэлдэ КПСС-эй обкомой лектор **А. С. Серебряковой** уласхоорондын байдал тухай лекци пропагандистнар шагнаба.

Р. БАЛДАНОВ,
манай корр.

△ ▽ □

Политическэ һуралсалай пропагандистнарай аймагай семинар КПСС-эй Хяагтын райкомдо октябриин 8-һай үдэр болобо.

Эндэ хэдэн элидхэлнүүд уншагдаа. «Аймагай промышленна предприяти, колхоз болон совхозуудай байгша оной юһэ һарын социалис уялгануудые дүүргэлгын дүнгүүд ба 1976 оной түсэбтэ даалгабаринуудые бэелүүлгэдэ ажалшадые элсүүлхэ талаар пропагандистнарай зорилгонууд» гэһэн элидхэл нэн түрүүн хэгдээ. Удаань «КПСС-эй XXV съездын шиидхэбэринүүдтэй тааруулан, марксистско-ленинскэ һуралсалай зорилгонууд тухай» гэһэн элидхэл партиин райкомой секретарь **В. Г. Батомункуев** уншаа.

Политическэ һуралсалай хэшээлнүүдэй методикотой, һуралсалай түсэб болон программануудтай суглараашадые партиин райкомой политическэ гэгээрэлэй кабинедые даагша А. Г. Задорожный танилсуулаа.

Пропаганда ба агитациин таһагай инструктор В. Р. Кривцова политическэ эхин шатын һургуулинуудта практическэ хэшээлнүүдые үнгэргэхэ талаар методико тухай хөөрөө. Тиихэдэ «Социалис түрэнүүдэй улам үргэжэ байгаа нүлөөн тухай» лекци уншагдаа.

И. ПОЛЫНЦЕВ,
КПСС-эй райкомой пропаганда ба агитациин таһагые даагша.

СВЕКЛОШОДОЙ МҮРЫСӨӨН

КИЕВ. (ТАСС-ай корр. Т. Аркушенко). Украинын колхозууд, совхозууд октябриин эхеэр юһэн миллиондохи тонно саахарай свекло гүрэндөө худалдаһан юм. Эндэхи механизаторнууд свекло хуряалга, тушаалгын үедэ техникээ ашаг үрэ ехэтэйгээр хэрэглэхые оролдон, халаанайнгаа даалгабариин тон олонхинь нэгэ хахад — хоёр дахин үлүүлэн дүүргэнэ.

Харьковска, Полтавска областьнуудай ажахынуудта хуряалгын машинанууд илангаяа һайнаар хүдэлгэгдэнэ. Тэндэ свекло малтаха, ашаалан ябуулха хүдэлмэриин хоорондо ехэ забһар гаргагданагүй. Хуряалга дээрэ оньһон түхеэрэлгэнүүд нэгэдхэмэл гуримаар хэрэглэгдэнэ, бүхы хүдэлмэринь жэгдэ һайнаар, таһалдуулагдангүй ябуулагдана.

КАРАКУМДАХИ МЯХАНАЙ ФАБРИКА

АШХАБАД. (ТАСС-ай корр. В. Крашенников). Туркмениин Гяаур гэжэ нютагта гахай шахалгаар республика соогоо эгээл томо комплекс баригдажа эхилбэ. Эндэнь жэлэй туршада 12 мянган толгой гахай шахагдан таргажуулагдаха. Оньһожоруулагдамал энэ ажахы өөһэдын тэжээлэй баазатай — 4 мянган гектар тарялантай, тэжээл буйлуулдаг цехүүдтэй юм. Каракумай каналһаа уһаар хангагдана.

Ашхабадай область дотор арбадахи табан жэлэй туршада промышленна аргаар мяха, һү, үндэгэ болон каракуль абаха гүрэнэй ба колхозууд хоорондын хэдэн арбаад комплекснууд баригдахаар хараалагдана. Тэдэнэй эгээл томонуудынь канал шадар тогтоогдохо.

УЗБЕГЭЙ ХЛОПОК

ТАШКЕНТ. (ТАСС-ай корр. М. Кожеватский). Бэлэдхэлэй пунктнуудта Узбекистанай хоёр миллиондохи тонно хлопок тушаагдаба.

Мүнөө, хлопок хуряалгын үедэ, бүхыдөө республика дотор 25 мянган комбайн хүдэлжэ байнхай. Гэхэтэй хамта Ташкентын областиин механизаторнууд бүгэдэнһөө һайн жэшээ харуулжа, 2.700 агрегадайнгаа түс бүреэрнь үдэртэ хоёр нормо дүүргэнэ. Букинска районой Октябриин 40 жэлэй ойн нэрэмжэтэ колхозой механик-жолоошон С. Усеинов 250-дахи тонно гэхэ гү, али хоёр жэлэй нормоһоо үлүү ехэ хлопок хуряаба. Хуряалгын дүүрэтэр үшөө 100 тонно хлопок суглуулха гэһэн шэнэ уялга абанхай.

ТЕХНИКЭЭ ЗАҺАБАРИЛХАДАНЬ ТУҺАЛНА

ИВАНОВО. (ТАСС-ай корр. К. Щеглов). Промышленна предприятинуудай хүдэлмэришэдэй бригаданууд шефэй гуримаар туһаламжа үзүүлдэг ажахынуудта хүдөө ажахын 10 мянган машина, зэмсэгүүдые заһабарилхаар хараална. Тиин мэргэжэлээр һайн хэдэн зуун слесарьнууд, токарьнууд, түмэрэй дархашуул, электрогагнуурашад областиин колхозууд, совхозуудаар ошожо, түрүүшын бүлэг техникынь заһабарилба.

Нооһо урихa машинануудые бүтээдэг заводой, сэмбын комбинадай, Иваново хотын бусад предприятинуудай ажалшадай... бригаданууд... мэргэжэлтэд үндэһөөр сэлгэнэ. Палехска районой механизаторнуудтай суг городһоо ерэһэн нүхэд техникын сүлөөлэгдэмсөөр заһабарилгада табина. Түрүүшээр шалгарнар һайнтайгаар заһахын түлөө социалис мүрысөөн үүсхээ. Түс районой заһабарилагшадай 35 бригада мүнөө хүдэлнэ. Шефүүд хүдөө ажахын мянга гаран машина, зэмсэгүүдые заһабарилжа, түгэс бэлэн болгохоор хараална. Областиин колхозууд, совхозууд, промышленна болон транспортын предприятинууд түрүүшүүлэй жэшээе һайшаан дэмжээ. Тиин бүхы машинануудай һайн шанартайгаар заһагдаһые лаблан гэршэлхэ паспорттайгаар эзэдтэнь тушаагдаха юм.

МЯХАНАЙ, ҺҮНЭЙ ФАБРИКА

ХАБАРОВСК. (ТАСС-ай корр. В. Васильев). Хабаровска хизаар дотор мүнөө ашаглалгада оруулагдаһан Лазовска һүнэй, Хорско мал шахалгын комплекснууд жэл бүри 32 мянган центнер һү, 10 мянган шахуу центнер мяха үгэхэ юм. Эдэнь мүнөө сагай, түгэс оньһожоруулагдамал предприятинууд болоно. Эндэ пакедлэгдэһэн һүн магазинуудта сэхэ ябуулагдадаг болохо.

Мяханай фабрика автомат шэгнүүрнүүд малай тэжээлэй рационние тоти мэргэнээр тодорхойлон тааруулдаг байха. Тэжээл буйлуулдаг газар шадар силосэй нүхэн, бүдүүн тэжээл буулгаха талмайнууд түхеэрэгдэхэ. Үнеэдэй байранууд хушалтатай галарейнүүдээр хоорондоо холбогдонхой байха.

Мал ажалай иимэ бүлэг байрануудые барижа дүүргэхэ болзор нилээд хороогдоо. Энэнь «Ажахынууд хоорондын хамжаануудые, агропромышленна нэгэдэл эмхидхэһэнэй үндэһөөр хүдөө ажахын үйлэдбэриие түсхай мэргэжэлтэй болгохо ба томодхохо тухай» КПСС-эй ЦК-гай мэдээжэ тогтоолдо хүдөөгэй барилгашадай харюу болоно. Хабаровска хизаарта шэнэ табан жэлэй турша соо мал ажалай үшөө найман иимэ, оньһожоруулагдамал томо байрануудые барижа эхилхээр түсэблэгдэнэ.

Улаан-Үдын нарин сэмбын комбинадай хүдэлмэрилэгшэдэй алдарта ажал хэрэгүүд тухай республикымнай хүн зон һайн мэдэхэ юм. Гоё һайхан үнгэтэй, мүнөөнэй моододо таарууд хэдэн сэмбэ эндэ нэхэгдэдэг.

Ажалай түрүүшүүд эндэ олон юм. Ээрэлгын цехэй утаһа һамнадаг машинануудай оператор Татьяна Федоровна Халбаева эдэнэй нэгэн болоно. Тэрэ жэлэйнгээ түсэбые августын 5-да дүүргэжэ, даабариһаа гадуур 2718 килограмм ... гаргаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ... ажалай ударник Т. Ф. Халбаева.

Ц. ЦЫРЕНЖА...

...ЕТ СОЦИАЛИС РЕСПУБЛИКАНУУДАЙ СОЮЗАЙ ...Н АНГОЛЫН АРАДАЙ РЕСПУБЛИКЫН ХООРОНДОХИ ...НИ БАРИСААН, ХОЛБОО ХАРИЛСААН ТУХАЙ

ДОГОВОР

... Эхининь 1-дэ ...

Статья 7

... амгалан байдалда ...лдуулhан гү, али ...далые эбдэhэн бай- ...хёолдобол, договор ... дээдэ тушаалтад ... дары сагта хол- ...тоожо, ушарhан ... усадхаха гү, али ... байдал hэргээн тог- ... тула hанамжаяа хэл- ...лдуулха эhотой.

Статья 8

...ническа, техническэ ...рдэм наукын талаар ...ой хоорондо холбоо ...тай байха гээшэ ехэ ...нартай гэжэ тоолохо ... договор баталагша ...шаалтад нимэ хол- ...лсаагаа саашадаа- ...н гүнзэгырүүлхэ, ...нностиин, транс- ... газар ажалай, мал ... заrаhа барилгын, ... баялигые ашаг- ... энергетикэ, хэлхеэ ... зам харилсаа хүг- ... национальна кадр- ... бэлдэлгын, тэрэ- ... экономикын бусад ...дүй дуршэлөө улам ...андалдан абалсаха

... орон хадаа адли ... эрхын, бэе бэедээ ... туhатай байха, бэе ...рхим hайн эрхэ нү- ...охо гэhэн үндэhөөр ... наймаагаа, мүн ...ай харилсаа үргэд- ...аруулха байна.

Статья 9

... баталагша үндэр ... хоёр ороной хоо- ...дэм наукын, искус ... литературын, эрдэм hуралсалай, элүүрые хамгаалгын, хэблэлэй, радиогой, кино болон телевидениин, туризм болон спортын, мүн бусад ондоо талаар холбоо харилсаагаа саашадаа хүгжөөлгэдэ туhалхэ.

Хоёр ороной арадуудай ажабайдалтай, ажал хүдэлмэритэй болон туйлалтануудтай оронойнгоо арадуудые улам гүнзэгыгөөр танилсуулха зорилгоор хоёр ороной политическэ, нийтын эмхи зургаануудай предприятинуудай, соёлой болон эрдэм ухаанай эмхинүүдэй хоорондо сэхэ харилсаае улам үргэдхэлгэдэ туhалха

Статья 10

Хоёр ороной бэеэ хамгаалха хүсэ шадалые бэхижүүлхын тулада договор баталагша үндэр тушаалтад бэе бэетээ түсхай хэлсээ баталhанай үндэhөөр сэрэгэй талаар холбоо харилсаагаа саашадаа үргэлжэлүүлэн хүгжөөхэ.

Статья 11

Али нэгэн орондонь эсэргүү үйлэ болон ябуулганuудта, мүн тэдээндэ эсэргүү тогтоогдоhон гүрэнэй бүлэглэлнүүдтэ хоёр ороной алинииншье хабаадахагүй, холбоо тогтоохогүй гэжэ договор баталагша дээдэ тушаалтад мэдүүлнэ.

Статья 12

Энэ баталагдаhан договорой зүйлнүүд хадаа мүнөө бэелүүлэгдэжэ байгаа уласхоорондын договорнуудаар абтаhан уялгануудта зүршэнэгүй гэжэ договор баталагша дээдэ тушаалтад тоолоод, эдэ уялгануудтай таарахагүй уласхоорондын ямар нэгэн хэлсээ баталхагүйбди гэhэн уялга бэе дээрээ даажа абана.

Статья 13

Тус договорой али нэгэн зүйлые тайлбарилха гү, али хэрэглэхэ талаар гараhан бүхы асуудалнууд хани барисаанай, бэе бэеэ хүндэлhэнэй, үгээ ойлголсоhоной үндэhөөр хоёр тээhээ уулзажа, шиидхэгдэхэ юм.

Статья 14

Тус договор хүсэндөө орохон үдэрhөө хойшо хорин жэлэй туршада хүсэтэй байха.

Эндэ заагдаhан болзорой дүүрэтэр нэгэ жэл урид договор баталагша үндэр тушаалтадай али нэгэнэй зүгhөө тус договорой хүсые болюулха тухай хүсэлэнгэй хэлэгдээгүй haa, энэ договор удаадахи 5 жэлэй туршада хүсэтэй байха. Тиин тэрэ болон удаадахи табан жэлнүүдэй дүүрэтэр нэгэ жэлэй үлөөд байхада, договор баталагша үндэр тушаалтадай али нэгэнэй зүгhөө тус договорой хүсые болюулха тухай хүсэжэ байhан тухайгаа бэшэгээр мэдүүлээгүй бол, тус договор хүсэндөө байха ушартай.

Статья 15

Тус договор эсэслэн баталагдажа, Луанда хотодо эсэслэн баталалгын грамотануудай андалдан абалсаhан үдэрhөө хойшо хүсэндөө орохо.

Тус договор хоёр хэhэгээр, харин хэhэг бүхэнииньород болон португали хэлэн дээрэ бэшэгдээ. Тиин али али текстнь адли хүсэтэй.

1976 оной октябриин 8-да Москва хотодо бүтээгдэбэ.

...овет Социалис Республикануудай ...оюзай түлөө

Л. БРЕЖНЕВ.

Анголын Арадай Республикын түлөө

А. НЕТО.

...СР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

...СФСР-тэ АЖАҺУУДАГ ОЛОН УХИБҮҮДТЭЙ ...ХЭНҮҮДТЭ «ЭХЭ-ГЕРОЙ» ГЭҺЭН ХҮНДЭТЭ НЭРЭ ОЛГОХО ТУХАЙ

... болон тэрэнhээ олон үхибүүдые түрэжэ ехэ бол- ...эхэнүүдтэ «Эхэ-герой» гэhэн хүндэтэ нэрэ олго- ... «Эхэ-герой» гэhэн орден болон СССР-эй Верховно ... Президиумэй грамота барюулха:

...АДАЙ АССР-hээ

...ндрова Татьяна ...нада — Хэжэнгын ... Михайловка тосхо- ... эзэн эхэнэр.

...нова Валентина Пет- ... — Түнхэнэй айма- ...Сибиряк» колхозой гэ- ...

...нтова Радна Хубри- ... — Захааминай ай- ... Дүтэлүүрэй совхозой ...ришэн

...рова Галина Леони- ... — Улаан-Үдэ хотын ... эхэнэр.

... Екатерина Илла- ...на — Загарайн ай- ...Карл Марксын нэрэм- ...хозой гэшүүн.

...на Нина Михайлов- ... Хяагтын аймагай Хяагтын-Адаг тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр.

Мартынова Вера Евстигнеевнада — Загарайн аймагай Үнэгэтэй тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр.

Моквитина Екатерина Яковлевнада — Хяагтын аймагай Сүхэ тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр.

Сахияева Мария Георгиевнада — Зэдын аймагай Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ колхозой гэшүүн.

Спиридонова Евдокия Зиновеевнада — Загарайн аймагай Онохойн совхозой хүдэлмэришэн.

Филатова Евдокия Егоровнада — Загарайн аймагай Онохойн совхозой хүдэлмэришэн.

Цыбикжапова Цыренжит Доржихандуевнада — Зэдын аймагай «Октябрьский» совхозой хүдэлмэришэн.

Цыремпилова Дулма Дабаевнада — Хурамхаанай аймагай Аргада тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр.

Цыренова Мария Дашицыреновнада — Захааминай аймагай Бүргэ тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр.

Цыренова Цыжип Маловнада — Яруунын аймагай «Витимский» совхозой хүдэлмэришэн.

Шойдонова Мүнко Дашинимаевнада — Хурамхаанай аймагай Бархан тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. ПОДГОРНЫЙ.
СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль. 1976 оной сентябриин 29.

ШЭНЭ СЕЗОНОЙ НЭЭГДЭХЫН УРДА ТЭЭ

ХҮГЖЭМ, ХАТАРАЙ ХҮШЭГЭ СЭЛИХЭДЭ...

ОКТЯБРИИН 14-дэ «Хованщина» гэжэ зүжэгөөр Ленинэй орденто Буряадай оперо ба баледэй театр шэнэ сушан зургаадахи сезоноо эхилхэнь. Хүшэгэ нээхын урид үнгэрhэн замаа шүүмжэлэн хаража, тэрээнhээ хэшээл абан, улам hайнаар зүжэгүүдые бэлдэхэ хүсэлэнтэйбди.

Үнгэрhэн сезондо манай театр амжалтатайгаар хүдэлөө гэхэдэ, алдуу болохогүй. Зүжэг табиха түсэбөө, мүн бусад хэмжээ ябуулгын уялгануудаа бэелүүлжэ шадаабди. Манай зүжэгүүдые урданайхида орходоо олон зон хараhан байна. Партиин XXV съездэдэ зорюулагдаhан концерт-рапорт бүхы коллективэй бодото hайндэр мэтэ үнгэрөө бэлэй. Зохёохы ажал ябуулагшадай урда табигдаhан партиин үндэр эрилтэнүүдтэ зүрхэ сэдьхэлээрээ харюусаха зорилготойгоор манай артистнар оролдоно.

Театрай алтан жасада совет хүгжэмшэдэй бүтээлнүүдhээ гадна бүхы дэлхэйн эрхим композиторнуудай зохёолнууд оролсоно. Тэдэнэй тоодо ородой агуу хүгжэмшэдэй найруулганууд, жэшээнь, П. Чайковскиин «Иоланта», Н. Римский-Корсаковой «Хованщина» нёдондо шэнээр табигдаhан зүжэгүүдэй тоодо ороно.

«Хованщина» хадааород хүгжэмэй эрхим зохёолнуудай нэгэн. Энэ зүжэгые наадаха гэhэн манай артистнарай үнинэй хүсэлэл үнгэрhэн февральда бэелүүлэгдээ hэн. Ехэ эдэбхитэйгээр, урматайгаар, бүхы бэлиг, дуршэлөө үгэн, энэ зүжэгтэ бэлдээ hэмди. «Хованщина» — театрай туйлалта болоо. Улаан-Үдындэ, мүн Хабаровск, Благовещенск Владивостогой харагшад энэ зүжэгые ехэ дулаанаар угтаhан байна. Оперой гайхамшагта хүгжэмые бодото ёhоорнь бэелүүлжэ шадаhан РСФСР-эй искусствын габьяата ажал ябуулагша, хүгжэмэй хүтэлбэрилэгшэ И. Айзикович сэгнэгшэдэй hайшаалда хүртөө. Режиссернуудай үүргэ дүүргэhэн СССР-эй арадай артист Л. Линховоин РСФСР-эй габьяата артист А. Дельский хоёр ёhотой арадай хүгжэмтэ драмада дүтэ зүжэг табяа. Тиихэдээ өөрынгөө хүгжэмэй культура болон олон жэлэй дуршэлые хэрэглэжэ шадаа. Тус зүжэгтэ хоор угаа ехэ үүргэ дүүргэнэ. Тиимэhээ хормейстер Б. Кимэй хубита оперын амжалтада ехэхэн РСФСР-эй арадай уран зураашан А. Тимин энэ зүжэгые үе сагтань дүтэрхүү шэнжэтэйгээр зурагай бүхы арга боломжые хэрэглэн, гоё hайханаар шэмэглээ.

И. Хованскиин роль гүйсэдхэхэдөө, СССР-эй арадай артист Л. Линховоин мэдээжэ бэлигээ улам бадаруулна. РСФСР-эй габьяата артист К. Базарсадаев, БурАССР-эй арадай артистка А. Жмурова, республикын габьяата артистка Ю. Данилова солист Ю. Шевченко, РСФСР-эй габьяата артистнар Д. Дашиев, С. Раднаев гэгшэд дуунай бүхы арга боломжые тус тустаа бэлигтэйгээр бэелүүлнэ. Энэ оперо хадаа манай коллективэй болбосоролой шалгалта болоhон зэргэтэй.

Петр Чайковскиин «Иоланта» театрай hүүлэй үедэ табигдаhан шэнэ зүжэг. «Режиссер Г. Майоровагай оролдосоор хүгжэмшэд, артистнар эб эетэйгээр, хабаадагша нюур бүхэниинь гүйсэдхэхэдөө, мартагдашагүй зүжэг харуулаа. Тиихэдээ хүнэй сэдьхэлэй hайн, муу зүжэгэй үйлын ёhоор бодото дээрэнь харуулна», гэжэ Хабаровск хотодо хэблэгдэдэг «Тихоокеанская звезда» газетэ бэшээ hэн. Үнэхөөрөөшье, бүхы артистнарай арга боломжые энэ зүжэг дүүрэн гаргажа шадаа.

Энэ хоёр зүжэгүүд мүнөө жэл харагшадта дурадхагдана.

Манай театр эдир харагшадта анхаралаа ходо хандуулдаг. Нёдондо табигдаhан Вальдгардтын найруулhан «Минсгэйн гэр» гэжэ оперо үхибүүдтэ hайшаагдаа бэлэй. Тэрэ гэhэнhээ хойшо энэ зүжэгэй табигдахада, театр соо эзэгүй hуури олохогүйт.

Театр жэл бүри шахуу Буряадай элитэ композиторнуудай бүтээлнүүдые сценэ дээрээ бэелүүлдэг заншалтай. Жэшээнь, үнгэрэгшэ апрельдэ табигдаhан Ж. Батуевай «Мүнхэ гал» гэhэн балет манай искусствын амжалта болоо. Энэ зүжэгтэ хабаадаhан театрай мэдээжэ артистнарhаа гадна Улаан-Үдын хореографическа училищиин эдир hурагшад хабаадаhан байна.

Үнгэрhэн сезондо композитор Аданай «Корсар» балет харагшадта дурадхагдаhан юм.

Манай театрай арга боломжоор, артистнарай бэлиг, шадабаряар дээрэ тоологдоhон зүжэгүүдые баранииень эрхим hайн туйлалта гэжэ арай болохогүй. Адли тэгшээр гүйсэдхэлгын шанарые hайжаруулхын тула үшөө нилээд оролдохо ёhотойбди гэжэ hананабди. Тиихэдээ зарим сэгнэгшэдэй hанамжануудые дурадхалнуудые анхаралдаа хадуунабди.

Буряад соёл культурын хүгжэлтые Совет ороной арад зондо гэршэлэн харуулха ажал ябуулга театрай уялгануудай нэгэн болоно. Ямаршье гастрольдо ябахадаа, бидэнэр Буряад ороной түлөөлэгшэ гээшэбди гэжэ хододоо hанадаг бди, омогорходогбди. Манай артистнарай бэлиг, шадабаряар республикын соёлой хүгжэлтые сэгнэнэ ха юм. Хүндэтэ энэ уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр бэелүүлхэ гэжэ оролдонобди.

Сибириин болон Алас-Дурнын хизаарта манай театрай танилсаагүй хотогородууд үгы шахуу.

Үнгэрэгшэ зун Благовещенск, Хабаровск, Владивосток зүжэгүүдээ харуулаабди. Туйлаhан амжалтануудыемнай нимэ баримтанууд гэршэлнэ, эдэ хотонуудта манай үшөө хүрөөдүй байхада, бүхы билетүүд худалдагдаhан байшоо. Зүжэг бүридэ дунда зэргээр 800 харагшад ерэдэг байгаа. Хамга дээрээ 71 мянга гаран хүнүүд манай артистнартай танилсажа, ехэ баяр хүргэhэн байна. СССР-эй арадай артистнар Л. Линховоин Л. Сахьянова хоёрые, РСФСР-эй габьяата артистнар К. Базарсадаев, О. Короткова, В. Буруев, С. Раднаев, Д. Дашиев гэгшэдые нэрьемэ альга ташалгаар угтадаг бэлэй. Тэндэхи газетэнүүдтэ толилогдоhон статьянууд манай артистнарта үндэр сэгнэлтэ үгөө. Тиихэдээ мүн оркестр, хоор, корд балет, режиссура, уран зурагай шэмэглэл магтагдаа.

Республикынгаа хүдөө нютагуудта дуу, хатарай мэндэ хүргэhэн манай концертнэ бүлэг Баргажанай, Хурамхаанай, Захааминай, Зэдын аймагуудай ажалшадта зуугаад концерт харуулаа.

Шэнэ сезон эхилхэдээ, зүжэгүүдые удха шанараарнь шэлэжэ абахаяа оролдообди. Тиихэдээ мүн сэгнэн харагшадай hанамжануудаар олондо дуралдаhан зүжэгүүдые харуулха хүсэлэнтэйбди. Мүнөө жэл Д. Вердиин «Дон Карлос», «Отелло», Н. Римский-Корсаковой — «Сказка о царе Салтане» гэжэ оперонуудые, мүн Испаниин арадай ...гаар табигдаhан балет харагшадта дурадхахамнай. Энэ балет табихаяа мэдээжэ балетмейстер Херардо уриг...

Гадна А. Мелиховэй «Дуран тухай домог», Л. Минкусай «Баядерка» гэhэн балетүүд, А. Драгомыжскиин «Русалка» оперо мүнөө жэл hэргээн табигдахань.

Манай табиха оперонуудта хабаадалсахаяа РСФСР-эй габьяата артистка Л. Левченко уригдаа. Залуу обун бэлигтэн Ленинград, Саратов, Свердловск, Новосибирск хотонуудай консерваториинуудhаа ерээ. Тэдэнэрэй бэлигтэ найданабди.

Ингээд лэ театрай хүшэгэ сэлигдэхэнь. Үргэн нинижэ ажалшадай сэдьхэл зүрхые хүдэлгэжэ, гоё hайханда дуратай болохын тула артистнар бүхы бэлиг, шадабаряа үгэхөөр бэлэн. Зүгөөр харагшадай тоо олон болгохын тула театрай хүмүүжүүлхы үүргые улам дээшэлүүлхэ ёhотой. Уран hайханиие ...эбтэрүүлхэдээ, илангаяа хүдэлмэришэдые манда уриха хүсэлэнтэйбди. Тиихэдэ «Электромашина» заводойхид дурата дурагүйгөөр театрта ябадаг юм. Мүн шэлэй заводой хүдэлмэришэд, хүдөө ажахын институдай студентнэр хааяа манда айлшална. Жэшээлээд үзэхэдэ, зунай гурбан hарада 71 мянган зон Алас-Дурнада манай зүжэгүүдые хараа haa, харин найман hарын туршада Улаан-Үдэдэ оройдоо 93 мянган хүн театр ерэhэн байна.

Манай hанахада, арад зониие хүмүүжүүлгэдэ театрай үүргэ угаа ехэ. Олониитэ уран hайханаар hонирхохо бэзэ. Театр соо уулзаябди.

Д. ЯХУНАЕВ.
Ленинэй орденто Буряадай оперо ба баледэй театрай директор, БурАССР-эй искусствын габьяата ажал ябуулагша.

БЕЛГРАД. Олон дабхартай энэ байшан дотор Югославиин Коммунистнуудай Союзай Центральна Комитет байдаг.

СОЦИАЛИС ОРОНУУДААР

БУРЯАД АЯЛГА ДУУН УЗБЕКИСТАНДА ЗЭДЭЛНЭ

Манай хөөрэлдөөн

Октябриин 11-дэ Узбегэй ССР-эй ниислэл—Ташкент хотодо РСФСР-эй литература, искусствын Үдэрнүүд нээгдэхэнь. России Федерациин соёл культурын олон тоото түлөөлэгшэд Узбекистанай ажалшадтан уулзажа, уран бэлигээ, мэргэжэл шадабаряа харуулжа эхилбэ.

России литература, искусствын түлөөлэгшэдэй делегациин бүридэлдэ манай республикын Композиторнуудай холбооной правлениин түрүүлэгшэ, РСФСР-эй арадай артист Бау Базарович Ямпилов, РСФСР-эй габьяата артист Ким Базарсадаев, оперо болон баледэй театрай пианистка Лариса Реутова оролсоно

Ташкент хото мордохынь урда тээ манай корреспондент Бау Базарович Ямпиловтай уулзажа, хэдэн асуудалда харюусахыень гуйhан байна.

— Бау Базарович, Узбегэй ССР-тэ үнгэргэгдэхэеэ байгаа литература, искусствын энэ Үдэрнүүд ямар удха шанартай, ямар зорилготой гээшэб?

— Һүүлэй үедэ аха дүү союзна республикануудай соёл культурын ажал ябуулагшад хоорондоо харилсаа холбоогоо бүри үргэдхэжэ байнхай. Нимэ Үдэрнүүдэй Молдавиин, Азербайджанай болон бусад республикануудта үнгэргэгдэhэн тухай дуулаhан байхат. 1972 ондо Азербайджанай ССР-тэ болоhон Үдэрнүүдтэ хабаадалсаха золтой байгаа hэм.

Мүнөө үедэ оронойнмай зохёохы ажал ябуулагшад, бүхы совет арадтаяа хамта, партиин XXV съездын баталhан асари ехэ хараа түсэбүүдые бэелүүлхын түлөө оролдолго хэшэлэл гаргажа, уран бэлигээ арад зоной аша туhада зорюулжа байнхай. Аха дүү республикануудай түлөөлэгшэд уулзажа, өөhэдынгөө зохёохы ажал тухай хөөрэлдэхэ, али алинайнгаа элдэб янзын зохёолнуудые халан абалсаха гээшэ совет олонациональна литература, искусствые улам баяжуулха, тэдэнэй саашадаа хүгжэхэ хэрэгтэ ехэ нүлөө үзүүлхэ ябадал болоно.

— Ямар ехэ коллективүүд болон хэр олон зон хабаадахань гээшэб?

— Бүхыдөө делегациин бүридэлдэ соёл культурын мянга гаран хүдэлмэрилэгшэд ороно. Ямар коллективүүдэй, ямар зоной ошохые РСФСР-эй Министрнүүдэй Совет хаража үзөөд баталhан байха юм.

Ехэ коллективүүд гэхэдэ, Москвагай гүрэнэй филармониин академическа симфоническа оркестр, «Березка» гэжэ гүрэнэй академическа хатарай ансамбль, Сибириин арадуудай хатарай Красноярскын ансамбль, Ленинградай оперо болон баледэй театрай баледэй бүлэг, Гүрэнэй академическаород дуунай капелла болон бусад олон коллективүүд болоно.

Олон тоото мэдээжэ ехэ дуушад, тэдэнэй тоодо СССР-эй арадай артистка Л. Зыкина, СССР-эй арадай артист Б. Штоколов болон бусад ошохо юм. Тэдэнэй дунда манай нютагай дуушан, РСФСР-эй габьяата артист Ким Базарсадаев оролсоно. Энээнhээ гадуур уран зохёолшод, киногой болон театрай ажал ябуулагшад, уран зураашад болон композиторнууд делегациин бүридэлдэ оролсоно.

Россиин Композиторнуудай холбооной правлениин түрүүлэгшэ Родион Щедрин композиторнуудай бүлэгые толгойлхо юм.

— Россиин ондоо автономито республикануудhаа хэд композиторнууд Узбекистан ошолсохонь бэ?

— Табан автономито республикануудай түлөөлэгшэд ошохо болоо. Тэдэнэй дунда минии нүхэд бии. Башкириин мэдээжэ композитор Загир Исмагилов, Дагестанай бэлигтэй композитор Мурад Кажлаев, Хойто-Осетиhээ Х. Плиев, Кабардино-Балкариhаа Х. Хавпачев энэ оолохоёо байгаа уулзалгануудта хабаадаха байна.

— Бау Базарович, Танай ямар зохеолнуудые нарата узбекистанайхид шагнахань гээшэб?

— Нэн түрүүн литература, искусствын Үдэрнүүдэй нээлгэ дээрэ октябриин 11-дэ минии зохёоhон «Һайндэрэй аялганууд» гэhэн увертюра Москвагай академическа оркестр гүйсэдхэхэ юм.

Концерт дээрэ Ким Базарсадаев «Баллада о Доржи Банзарове», «Спасибо, Родине России», «Я родился в Сибири» гэжэ дуунуудые, «...» гэжэ оперohoo Намжилай ариозо, «Цырен Ранжуров» оперohoo Василиин ари дуулаха юм. Буряадаймнай мэдээжэ дуушан үшөө «Сагаан далитай гүлабхаа», «Хүрин хээрэ» гэжэ дуунуудые Москвагай ехэ симфоническа оркестртэй гүйсэдхэхэ байна.

Манай пианистка Лариса Реутова фортепиано дээрэ гүйсэдхэгдэхээр бэшэгдэhэн минии хэдэн зохёолнуудые наадахаа манаар суттаа ябахань.

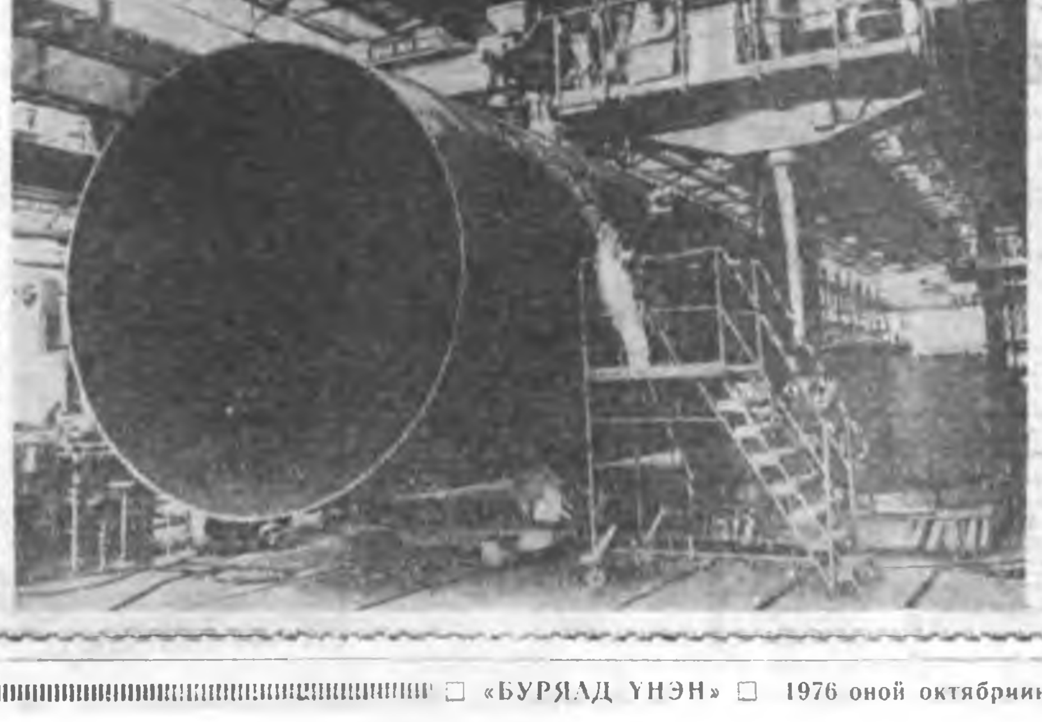
— Та Узбекистан урдань ябажа үзөө hэн гүт?

— Үгы даа, би түрүүшынхиеэ энэ нарата hайхан, үльгэр домогто нютаг айлшалха гэжэ байнаб. Тиигэбэшье Узбегэй республикын композиторнуудай зохёолнуудтай үнинэй танил, hайса мэдэхэб гэжэ hанагшаб. Нёдондо наhа бараhан композитор, суута дирижер СССР-эй арадай артист, СССР-эй гүрэнэй шангай лауреат Мухтар Ашрафович Ашрафи минии ёон дүтын, хани нүхэр байhан юм. Энэ республика мүнөө 80 гаран композиторнуудтай. Тэдэнэй дунда минии нүхэд олон. А. Джабаров, Э. Салихов, Д. Закиров, С. Юдаков болон олондо мэдээжэ болоhон бусад нүхэдтэеэ дахинаа уулзаха байhандаа баяртайб. Манай Россиин композиторнууд хани нүхэдтэеэ суг хамта совет арадуудай хүгжэмэй хүгжэлтэ тухай, өөhэдынгөө зохёохы ажал тухай hайса хөөрэлдэхэмнай лабтай.

Һүүлшын, заншалта асуудал. Та мүнөө үедэ ямар шэнэ зохёол дээрэ хүдэлжэ байнабта?

— Манай үе сагай агуу барилга Байгал Амарай түмэр замай барилгашадта зорюулhан хүгжэм бэшэжэ дүүргээб. Теэд үшөө олон бүтээлнүүдые энэ барилга тухай найруулха түсэб бии.

Тон энэ үедэ манай республикын мэдээжэ драматург Цыден Шагжинай «Таннариг» гэжэ пьесын үндэhөөр шэнэ оперо бэшэжэ захалааб.

ГДР. Химиин машина бүтээлгын Фюрстенвальдахи комбинадта хүсэ ехэтэй автомат-гагнуур хэрэглэжэ, хүдэлмэришэд ажалай бүтээсые дээшэлүүлhэн ба продукциин шанар hайжаруулhан байха юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ шэнгэн газай байха дүрбэн метр диаметрын резервуар гагнажа байна.

ТАСС-ай фотохроника.

...ЛЭ, БЭШЭГ ШЭНЖЭЛЭГШЭ

... Наукануудай ака- ...Хэлэ бэшэгэй инсти- ...мамад научна хүдэл- ... хэлэ бэшэгэй эр- ...кандидат А. А. Дар- ... мүнөө республикада- ...албанай хэрэгээр ... хүдэлжэ байнхай. ...брийн 4-дэ Буряадай ... Нийтын эрдэмэй ... хэлэ бэшэгэй ...элжээтэ зүблөөн ... А. А. Дарбеева Моск- ... институдуудта хэ- ... асуудалнуудаар ... байhан шэнжэл- ...шэгдэжэ байгаа ... хүдэлмэринүүд ...орхойгоор хөөрэжэ, ...адан hонирхоhон ...уудалнуудта тобшо ...дые үгэhэн байна. ... хэлэхэдэ, эрдэмтэ ...Дарбеева монгол үг- ... хэлэнүүдые шэн- ...маар нилээд ехэ ... юм. Буряадай баг ... институт дүүргээд, ...ынгаа гэгээрэлэй ...твэдэ олон жэлдэ ...ва. Удаань Моск- ...антурада hураад, буряад хэлэнэй синтаксисэй шухала асуудалнуудай нэгэн болохо элирхэйлэгшэ болон тэрэнэй үүргэ тухай бэшэhэн диссертацияа 1959 ондо СССР-эй Наукануудай академиин Зүүн зүгэй институдай эрдэмтэдэй совет дээрэ амжалтатайгаар хамгаалжа, хэлэ бэшэгэй эрдэмэй кандидадай зэргэдэ хүртөө бэлэй. Тиихэдээ хэлэ бэшэгэй асуудалаар энэ зэргэдэ хүртэhэн буряад эхэнэрнүүдэй дундаhаа түрүүшын түлөөлэгшэ байгаа.

Тэрэ саrhaa хойшо бэшэгэй асуудалнуудые шэнжэлдэг гол гуламта болохо — СССР-эй Науканууда академиин Хэлэ, бэшэгэй институдта таhалгаряагүйгөөр хүдэлнэ. Тиихэ зуураа монгол хэлэнүүдэй шухала шухала асуудалнуудаар олон тоото шэнжэлгэнүүдые хэблүүлээ. Һүүлэй жэлнүүдтэ бэшэhэн шэнжэлгэнүүдэйнь дундаhаа «Тэмдэгэй нэрэ» (1958 он), «Буряад хэлэндэхи паарна үгэнүүд» (1963) «Монгол хэлэ, бэшэг шэнжэлэлгэ» (1965 он) гэхэ мэтые нэрлэмээр. Совет засагай жэлнүүдтэ буряад хэлэнэй нийтын үүргэ тухай асуудал ехэ дэлгэрэнгыгээр шэнжэлээ. 1969 ондо «Совет үедэ монгол хэлэнүүдэй нийтын үүргын хүгжэлтэ» гэhэн монографи хэблэн гаргуулаа.

А. А. Дарбеева хэлэ бэшэгэй асуудалнуудаар болоhон бүхэсоюзна болон уласхоорондын олон зүблөөнүүдэй, конференцинүүдэй хүдэлмэридэ хабаададаг. Һаяхан Улаан-Баатар хотодо үнгэргэгдэhэн дэлхэйн монголшо эрдэмтэдэй 3-дахи ехэ хуралдаанда хабаадалсажа, буряад, монгол, хальмаг хэлэнүүдтэ абтаhан интернациональна болонород үгэнүүдэй хубилан тааралдалга тухай hонирхолтой элидхэл суглараrшадта дурадхаа.

Н. ДУГАРОВ.
хэлэ бэшэгэй эрдэмэй кандидат.

... бүхэндэ— ...тэ, журнал

ЭЛҮҮР ЭНХЫН ТҮЛӨӨ

... Улаан Хэрээhэ- ...гэмэй гүйсэдкомой ... орган болохо «Со- ... Красный Крест» ...hарадаа нэгэ удаа га- ...журналда толилогдо- ...териалнуудай ехэн- ...д зоной элүүр энхые ... хамгаалгын шухала ...уудта зорюулагда...

... энхын булан», ...нүүдтэ эхэнэрнүүд ... «Түрэлхидтэ үхи- ...», «Залуу түрэл- ...гүүли», «Архи — ... дайсан» гэхэ мэ- ...гууд доро мате- ... толилогдодог гээ- ...үр энхэ гэртэhээ эхитэй» гэhэн уряа доро элүүр энхын Бүхэдэлхэйн үдэр 2 жэлэй урда тээ үнгэргэгдэhэн байгаа. Тэрэ саrhaa хойшо энэ темээр элохон материалнууд хэблэгдээ. Гадна журналай редакци «Һайхан хэрэг» гэhэн гаршаг доро hайн дураараа шуhаяа үгэгшэдэй аша туhые олоной дунда үргэнөөр харуулхые оролдодог.

Үнгэрэгшэ 1975 ондо журнал хүдөө нютагуудта санитарна байдал hайжаруулха хэрэгые улам hэргээхын тула горитой хүдэлмэри үнгэргөө hэн. «Санитарна хамгаалгые hайжаруулнабди» гэhэн гаршаг доро хэблэгдэhэн материалнууд соо хүдөө нютагуудаар бани, худаг, hайн харгы гэхэ мэтын барилгада ехэхэн анхарал хандуулагдаhан байгаа. Энээнhээ гадна санитарна дружинануудай мүрысөөнэй дүй дуршэл тухай, методическа зүбшэл заабаритай материалнууд үгтөө

1974 онhоо хойшо журналай номернуудта Улаан Хэрээhэндэ хүдэлмэрилжэ, хүмүүжэhэн хүнүүдэй Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай үедэ гаргаhан баатаршалга тухай материалнууд толилогдожо эхилээ hэн. Журналай номер бүхэндэнь Улаан Хэрээhэнэй совет бүлгэмэй уласхоорондын ажал ябуулганууд тухай, аюул осолдо дайрагдаhан гүрэнүүдтэ үзүүлэгдэдэг туhаламжа тухай материалнууд толилогдоно.

Һэлиэ жэлдэ манай республика дотор энэ журналда захил олошорно. Илангаяа Кабанскын, Хяагтын, Зэдын, Түнхэнэй аймагуудай ажалшад олоор абажа уншадаг байха юм. Захилай жэл бүри олошорхонь гайхалгүй.

В. МИНГАНОВА.
Улаан Хэрээhэнэй бүлгэмэй республикын комитедэй методист.

Зүжэг табижа эхилээ

Буряад драматургиин эрхим туйлалта болоһон «Тайшаагай ташуур» зүжэгөөр Х. Намсараевай нэрэмжэтэ театр 45-дахи сезоноо эхилбэ.

Үнгэрэгшэ хабар энэ зүжэг Москвада харуулагдажа, олондо һайшаагдаа бэлэй. Тэрэ гэһэнһээ хойшо улаанүдынхид дуратай артистнартаяа түрүүшынхеэ уулзаба. Ушар имэһээ угаа олон хараглашад зүжэгтэ ерээ. Фойе соогуур зураһан танил артистнарай фото-дүрэнүүд доро шэнэлэн бэшэһэн нэрэ зэргэнүүдээр хүнүүд һонирхоно. Мүн театрай коллективтэ Москвагай ажалшадай зүгһөө, Монгол ороной олониитэһөө, Хальмагай АССР-эй хани нүхэдһөө болон бусад зонһоо ерэһэн бэлэгэй тэмдэгүүд харагдана.

Хүшэгэ үргэгдэжэ, нааданшье эхилбэ. Улам бэхижэһэн уран бэлигэ артистнар бэлэглэбэ. Онсолон тэмдэглэхэдэ, РСФСР-эй арадай артист Д. Д. Дондуков үгытэй үбгэн Гончигой образые эрхимээр гүйсэдхөө. Сэсэн, омог хүнэй сэдьхэл, бодолые үнэншэмөөр харуулжа шадаа. Гүрэмбэ ламын рольдо наадаһан БурАССР-эй арадай артист Б. Г. Аюшин жэжэхэн хүнэй аяг маягые доромжолон харуулхадаа, олониие энеэбхилүүлнэ. Тайшаа хатан хоёрые С. Хажитов, Д. Сангажапова гэгшэд наадажа, анхарал бууляана.

Зүжэг баранда һайшаагдаа.

Уран һайханай һайндэр зүжэгэй һүүлдэ үргэлжэлөө. РСФСР-эй, Буряадай АССР-эй арадай ба габьяата артистнарай нэрэ зэргэдэ хүртэһэн, Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаһан театрай хүдэлмэрилэгшэдтэ үнэмшэлтэнүүдые партиин Буряадай обкомой секретарь А. А. Бадиев, культурын министр Д. З. Жалсараев барюулба. Баярай баглаа сэсэгүүдээр харагшад артистнарые хүндэлнэ.

— Манай ажал ябуулгые иимэ үндэрөөр сэгнэһэндэнь парти, правительствада, арад зондо баяр хүргэнэбди, — гэжэ театрай коллективэй зүгһөө РСФСР-эй арадай артист Д. Д. Дондуков мэдүүлбэ.

Манай корр.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: Партиин Буряадай обкомой секретарь А. А. Бадиев республикын арадай артистка М. Зориктуевае үндэр нэрэ зэргэдэ хүртэһэнтэйнь дашарамдуулан амаршалжа байна; РСФСР-эй арадай артист Д. Д. Дондуков үгэ хэлэжэ байна.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

АРТИСТНАР АЙЛШАЛБА

Хоца Намсараевай нэрэмжэтэ буряад драмын театрай бүлэг артистнар Тээгдэ тосхондо ерэжэ, зүжэг табиба. Эдэнэр Ц-Д. Дондокова, Ф. Сахиров гэгшэдэй зохёоһон «Дабһанай амтан» гэһэн зүжэг харуулһан байна. Тээгдэ тосхоной соёлой байшан соо хүгшэн, залуугүй олоороо суглараа. Залуу артистнар М. Жапхандаев, Л. Дугарова, Н. Токуренова болон бусад өөһэд өөһэдынгөө рольнуудые шадамар бэрхээр наадажа, харагшадые баясуулаа. Ингэжэ Тээгдэ тосхоной ажалшад, таряашад һонирхолтой зүжэг хаража, театрайхидта баяр, баясхалан хүргэжэ, сэдьхэл, зүрхэеэ баяраар халяанхай гэр гэртээ тараа һэн.

Ц-Х. ГОМБОДОРЖИЕВА.

Хорин аймаг.

САANАНЬ—ГУРБАН НААДАН

Манай зонодо наададаг «А» классай хоёрдохи бүлэгэй футболистнууд ээлжээтэ — 31-дэхи уулзалгаяа үнгэргэбэ. Октябриин 4-нэй үдэр үнгэргэгдэһэн наадаһай дүн хаража үзэхэдэ, мүрысөөнэй таблицада түрүү һуури буляалдажа ябаһан командануудай дунда шанга тулалдаан болоо. Жэшээнь, энэ үдэр түрүүшын хоёр һуури эзэлээд ябаһан «Уралмаш» Хабаровскын СКА командануудай уулзалга 3:0 тоотойгоор дүүрэһэн байна. Тиин өөрынгөө стадион дээрэ наадаһан «Уралмашай» футболистнууд айлшадаа шүүгээд табихадаа, шухала хоёр очко бэщүүлбэ ха юм. Зүгөөр эдэнэр удаадахи гурбан наадаяа ондоо городуудай— Омскын, Нижний Тагилай, Тюмениин стадионууд дээрэ үнгэргэхэ байна. Харин Хабаровскын футболистнууд байгша онойнгоо наадаһай һүүлшын гурбан уулзалга өөрынгөө стадион дээрэ үнгэргэхэдөө, манай «Сэлэнгэ», Шэтын «Локомотив», Эрхүүгэй футболистнуудтай наадаха юм. Үшөө тиихэдэ эдэнэр Нижний Тагилай «Уралец» командатай наадаадүй.

Өөрынгөө стадион дээрэ наадаһан Барнаулай «Динамо» команда Тюмениин «Нефтянигай» футболистнуудые 2:0 тоотойгоор шүүгөөд, гурбадахи һууридаа үлэбэ. Мүн Новосибирскын «Чкаловец» Омскын футболистнуудые 1:0 тоотойгоор шүүһэн байба. Энэ үдэр «Амурай» футболистнууд Ижевск хотын стадион дээрэ «Зенит» командатай наадахадаа, талмайн ээдые 0:1 тоотойгоор шүүгээд гараба. «Амурай» футболистнууд үлөөд байһан гурбан уулзалгаяа гэртээ үнгэргэбэшье, түрүүшын һуури эзэлээд ябаһан «Уралмаш», Хабаровскын СКА командануудые хүсэхэгүйнь ха. Шэтын «Локомотив» Братскын «Энергия» команданууд 1:1 тоотойгоор тэнсэһэн, Эрхүүгэй футболистнууд Красноярскын «Автомобилистые», манай Сэлэнгэ Ангарскын «Ангара», Томскын «Торпедо» «Уралецые» 1:0 тоотойгоор шүүһэн байна. Мүн «Строитель» «Луч» командын футболистнуудые 1:0 тоотойгоор шүүгэв.

Октябриин арбанай үдэр манай «Сэлэнгэ» команда Хабаровскын СКА-гай стадион дээрэ наадахаар, аян замдаа мордобо.

Уншагшадай анхаралда мүнөөдэрэй байдалаар мүрысөөнэй таблица толилогдобо.

Команданууд	Наадаа	Шүүгээ	[illegible]	Шүүгдэ	Бумбэгэ	Очко
«Уралмаш» Свердловск	31	21	4	6	64—21	46
СКА Хабаровск	30	17	8	5	50—23	42
«Динамо» Барнаул	31	15	10	6	41—31	40
«Чкаловец» Новосибирск	31	14	10	7	37—24	38
«Амур» Благовещенск	31	14	10	7	36—28	38
«Луч» Владивосток	31	12	10	9	44—33	34
«Сэлэнгэ» Улаан-Үдэ	31	12	9	10	43—41	33
«Энергия» Братск	31	12	7	12	36—35	31
«Звезда» Эрхүү	31	11	8	12	51—48	30
«Уралец» Нижний Тагил	30	10	10	10	26—31	30
«Зенит» Ижевск	30	12	5	13	31—29	29
«Ангара» Ангарск	31	10	8	13	29—37	28
«Нефтяник» Тюмень	31	10	6	15	39—48	26
«Автомобилист» Красн.	31	8	9	14	34—35	25
«Строитель» Уфа	31	10	4	17	32—47	24
«Торпедо» Томск	31	7	7	17	23—50	21
«Локомотив» Шэтэ	30	5	10	15	19—50	20
«Иртыш» Омск	31	5	9	17	28—50	19

«СПОРТЛОТОГОЙ», «СПОРТЛОТО-2-ой» ТИРАЖАЙ ДҮНГҮҮД

«Спортлотогой», «Спортлото-2-ой» октябриин 6-да үнгэргэгдэһэн 40-дэхи тиражай дүнгүүдые Спортлото лотерейн главна управлени согсолбо:

«Спортлото»: Зургаан номер нэгэшье хүн таагаагүй. Табан номер таагшад — 5.000 түхэриг (31 карточка), дүрбэн номер тааһан хүнүүд — 78 түхэриг (2.562 карточка), гурбан номер таагшад 4 түхэриг абаха (50.602 карточка).

«Спортлото-2»: Зургаан номер мүн лэ нэгэшье хүн таабагүй. Табан номер тааһан хүнүүд—1.410 түхэриг (49 карточка), дүрбэн номер таагшад—37 түхэриг (1.819 карточка), гурбан номер тааһан хүнүүд 3 түхэриг абаха) (30.478 карточка).

40-дэхи тиражай шүүбэри октябриин 17-һоо ноябриин 17 болотор түлэгдэхэ. (ТАСС)

«СУББОТЫН СПОРТЛОТОГОЙ» ТИРАЖ

«Субботын спортлотогой» октябриин 9-дэ Москвада үнгэргэгдэһэн тиражнуудай дүнгүүд иимэ:

1-дэхи тираж: 10 (волейбол), 18 (гүйлгэн [illegible]), 19 (санын урилдаан), 20 (сана [illegible]), 22 (тамаралга);

2-дохи тираж: 1 (баскетбол), [illegible] (хадаһаа [illegible] һөлжоролго), 13 (академическэ [illegible]), 17 [illegible], 22 (гарай бүмбэгэ). (ТАСС).

ШЭНЭ АПТЕКЭ НЭЭГДЭБЭ

Ажалшадай элүүр энхые сахин хамгаалгада манай орон дотор тон ехэ анхарал хандуулагдажа байдаг. Һүүлэй жэлнүүдтэ элүүр энхын хэдэн шэнэ эмхи зургаанууд, больницанууд, поликлиникэнүүд нээгдээ. Эндэ дүршэл шадабари ехэтэй, мэргэжэл һайнтай хүдэлмэрилэгшэд ажалшадай эрилтэ хангажа байдаг.

Элүүр энхын хүдэлмэриие үргэнөөр ябуулха хэрэгтэ аптекэнүүд бага бэшэ үүргэ дүүргэжэ байдаг. Үбшэнтэндэ саг дары шанар һайнтай эмүүдые бэлдэхэ гээшэ шухала хэрэгүүдэй нэгэн ха юм. Энэ талаар Буряадай аптекэнүүдэй управлени бага бэшэ хүдэлмэри ябуулжа байдаг. Эмүүдые бэлдэхэ хүдэлмэри һайжаруулагдана. Мүн шэнэ аптекэнүүд нээгдэнэ.

Улам үргэн боложо байгаа хотымнай 43-дахи кварталда ажаһуугшадые хангаха зорилгоор эндэ шэнэ аптекэ нээгдэбэ. Энэ хадаа хотын 81-дэхи аптекэ болоно.

Манай корр.

ХИЛЫН СААНАҺАА

ТЕЛЕФОН • ТЕЛЕГРАФ • РАДИО

ЛУАНДА

ШУХАЛА УДХА ШАНАРТАЙ ХЭРЭГ

ТАСС

Анголые сүлөөлхын түлөө арадай хүдэлөөнэй (МПЛА) Түрүүлэгшэ, НРА-гай Президент Антонио Агостиньо Нето түрүүтэй Анголын Арадай Республикын партийно-правительственнэ делегациин хани ёһоной албанай хэрэгээр Советскэ Союзда ошоод байһыень ороной хэблэл үргэнөөр тунхаглана, радио ба телевидени дамжуулна. Кремлиин Ехэ ордон соо эмхидхэгдэһэн обедэй үедэ нүхэд Л. И. Брежневэй, А. А. Нетын хэлэһэн үгэнүүд эдэ мэдээсэлнүүдэй гол һуури эзэлнэ. Хэлэһэн үгэнүүдэйнь текстнүүд хэблэлдэ толилогдоһон, национальна радио ба телевиденеэр хэдэн удаа дамжуулагдаһан байна.

Совет арадай аха дүү ёһоной хани барисаатай, һанал нэгэтэй байһыень бидэ, анголынхид, сэдьхэлээ ханан тэмдэглэнэбди гэжэ «Диариу ди Луанда» газетын ахамад редактор Соту Мажор ТАСС-ай корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө мэдүүлбэ. Москвада болоһон халуун дулаан уулзалганууд, нүхэд Л. И. Брежневэй, А. А. Нетын хэлэһэн үгэнүүд манай арадуудай хоорондохи интернациональна холбоо барисаанай бата бэхи байһыень элирхэйлэн гэршэлнэ. Бэеэ дааһан байдалайнгаа түлөө хархис дайсанда эсэргүүсэн тэмсэхэдэмнай, Советүүдэй ороной үзүүлһэн туһаламжые бидэ хэзээдэшье мартахагүйбди.

БУХАРЕСТ

Хани ёһоной хөөрэлдөөн

ТАСС

РКП-гэй Генеральна секретарь, СРР-эй президент Н. Чаушеску болон ПОРП-ын ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Э. Герегэй хоорондын хөөрэлдөөнүүд Синая гэдэг курортын газарта болобо.

РКП-гэй ба ПОРП-ын, Румыниин ба Польшын хоорондохи хани барисаан, харилсаа холбоон амжалтатай һайнаар хүгжэжэ байна гээд нүхэд Н. Чаушеску, Э. Герек тэмдэглээ.

Социалис оронуудай, Коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай, империализмда эсэргүү нэгэдэл бэхижүүлгэдэ, эб найрамдалай ба социальна дэбжэлтын хэрэгтэ саашадаашье ехэ хубитаяа оруулхаар РКП-гэн, ПОРП-ын, Румыниин ба Польшын хүсэжэ байһые аха дүү хоёр партиин хүтэлбэрилэгшэд батална.

ПОРП-ын ЦК-гай Нэгэдэхи секретариин хүндэлэлдэ РКП-гэй Генеральна секретарь обед эмхидхэһэн байгаа. Тэрэнэй үедэ Н. Чаушеску, Э. Герек үгэнүүдые хэлэбэ.

БАГДАД. Таряашадай дундa соёл гэгээрэл дэлгэрүүлхэ гүрэнэй эмхиин эмхидхэһэн тусхай һургуулинуудта 1.200 таряашан һурана.

Ирагай хүдөө ажахые хүгжөөхэ, кооперативна хүдэлөөн, хамтын ажахынууд тухай, үйлэдбэридэ эхэнэрнүүдэй дүүргэдэг үүргэ тухай лекцинүүдые эдэнэр шагнана.

ВАШИНГТОН. Хүдөө ажахын министр Э. Батц тушаалһаа бууһан тухайдаа соносхоходонь, президент Дж. Форд тэрэнииень хүлеэн абаа. Американ негрнүүдые тэнэгшэлэн доромжолһон бүдүүлиг муухай мэдүүлгэ тэрэ һаяхан правительствада хэһэн байгаа. Тиихэдэнь Батцые тушаалһаань дары буулгаха эрилтэ политическэ ба ниитын хэдэн ажал ябуулагшад табиба.

США-гай правительствын аша туһада, президентые һунгаха һунгалтын аша туһада иимэ шиидхэбэри абабаб гэжэ Э. Батц Дж. Фордтой уулзаһанайнгаа һүүлээр журналистнуудта мэдүүлһэн байгаа.

Хэдэхэн үгөөр

АНТАНАНАРИВУ. Мадагаскарай Демократическа Республикада хүгжэмэй национальна музей эмхидхэгдээ. Ороной элдэб провинцинуудта ажаһуудаг арадай заншалта инструментнүүд музейдэ суглуулагданхай.

ПРАГА. ЧССР-эй Национальна фронтын ЦК-гай Президиумэй заседани болоо, Национальна фронтдо нэгэдэдэг эмхинүүдые ЧССР-эй засагай зургаануудта һунгалта үнгэргэлгэдэ хабаадуулха асуудал зүбшэн хэлсэбэ.

ПАРИЖ. Чилиин сэрэгэй-фашис гуримай политика орон доторхи байдалые улам хүшэр бэрхэшээлтэй болгожо байна. Юумэнэй үнэ сэн таһалгаряагүй хүндэрнэ.

ДЕЛИ. Советскэ Союзай техническэ туһаламжаар баригдаһан Индиин эгээл ехэ Бокародахи булад хайлуулдаг комбинадай металлургнууд сентябрь һарада үндэр дүнгүүдые туйлаба. Эдэнэр 63 мянган тонноһоо үлүү һайн шанартай булад, 76 мянган тонноһоо үлүү шэрэм хайлуулаа. Тиигэжэ һарынгаа даабариие 18 процентээр үлүүлэн дүүргэһэн байна. Продукци бүтээн гаргалгые саашадань ехэдхэхэ хэдэн хэмжээ ябуулганууд предприятида бэелүүлэгдэнэ.

ВЕНЭ. Австрида юумэнэй үнэ сэн хүндэрнэ. Түбэй статистическэ албан зургаанай мэдээсэлэнэй ёһоор, сентябрь һарада үргэн хэрэглэлэй эд бараанай сэн 7,2 процентээр нэмээ.

(ТАСС).

Уласхоорондын шэнжэлэл

ХҮН ТҮРЭЛТЭНЭЙ АША ТУҺАДА

Буу зэбсэг бүтээн гаргалгые буруушааһан тэмсэл тон шухала удха шанартай болонхой гэжэ Франциин телевидениидэ интервью үгэхэдөө, үнгэрһэн долоон хоногой үедэ Л. И. Брежнев онсолон тэмдэглээ һэн. Ушар иимэһээ Нэгэмэл Нацинуудай Организацида оруулагдаһан шэнэ совет дурадхалнуудай дэлхэйн үргэн олониитын анхарал татаһаниинь гайхалтай бэшэ. Эдэ дурадхалнууд буу зэбсэг түргөөр бүтээн гаргалгые болюулхаа, гүрэнүүд хоорондын харилсаануудта, хүсэ хэрэглэхэ ябадал усадхаха зорилготой юм.

Буу зэбсэг түргөөр бүтээн гаргалгые болюулха, буу зэбсэг хуряаха асуудалнуудаар Советскэ Союзай дурадхаһан меморандум дотор энээн тушаа гүрэнүүдэй зүбшэлсэһэн ябуулгануудай дэлгэрэнгы ехэ программа найруулагданхай. Дэлхэй дээрэхи политическэ ба стратегическэ оршон байдалые хараадаа абан, СССР хадаа яһала тодорхой хэмжээнүүдые дурадхаһан байна. Эдэ хэмжээнүүд тодорхойлбол, ядерна буу зэбсэг түргөөр гаргалгые болюулха, ядерна буу зэбсэг хороохо, удаань тэрэниие усадхаха. тиимэ буу зэбсэг туршалгые хорихо, тэрэниие дэлгэрүүлхэгүй гурим бэхижүүлхэ гэжэ хараална. Тэрэшэлэн химическэ зэбсэг хорихо ба үгы хэхэ, хүн зониие олоор хюдаха шэнэ буу зэбсэг бии болгохогүй, сэрэгэй бюджедүүдые хороохо гээшэ мүн лэ шухала гэжэ энэ меморандум дотор онсолон тэмдэглэгдэнэ

Уласхоорондын харилсаануудта хүсэ хэрэглэхэгүй тухай бүхэдэлхэйн договорой совет проект хадаа уласхоорондын шахардуу шанга байдалые улам ехээр һуларуулхын түлөө хэгдэдэг тэмсэлдэ горитой шэнэ хубита мүн гэжэ сэгнэгдэнэ. Энэ проект мүн лэ ООН-ой Генеральна Ассамблейн үзэмжэдэ табигдаа. Тиимэ договор баталха гээшэ тон шухала ябуулга болохо һэн гээд политическэ асуудалаар юрэнхы үгэ хэлэлгэнэй үедэ зүбөөр тэмдэглэгдэһэн байгаа. Энэ ябуулга хадаа дайнай болон ээзрхэг түримхэй аашын аюулые үндэһөөрнь эсэслэн үгы хэхэ сагта бүхы дэлхэйе дүтэлүүлхэ бэлэй.

Үшөө нэгэ совет үүсхэл дэлхэй дээрэ ехэ һонирхол түрүүлбэ. Энэ хадаа уласхоорондын экономическа харилсаануудые шэнэдхэн хубилгаха тусхай Советскэ правительствын дэлгэрэнгы үндэһэ баримтатай мэдүүлгэ Генеральна Ассамблейн үзэмжэдэ оруулагдаһан байна. Манай орон эдэ харилсаануудые демократическа ба үнэн зүб үндэһэ һуури дээрэ шэнэдхэн хубилгахын түлөө хэлбэришэгүйгөөр тэмсэнэ, энэ зорилгые туйлаха тодорхой арга дурадхана.

Ондоо оронуудай хэлэһэн дурадхалнуудые хараада абажа, бодото хэрэг байдалтай таараалдуулһан ушар совет үүсхэлнүүдэй үндэһэ һууринь мүн болоно гэжэ хилын саанахи олохон ажал ябуулагшад ба хэблэлэй органууд тэмдэглэнэ. Сесси дээрэ болоһон политическэ асуудалаар юрэнхы үгэ хэлэлгэнэй үедэ СССР-эй оруулһан дурадхалнуудые һайшаажа, гансашье социалис бэшэ, мүн хүгжэжэ байгаа бүхэли хэдэ хэдэн гүрэнүүдэй түлөөлэгшэд үгэ хэлэһэн байха юм. Олохон делегацинуудай һанамжа согсолон, Генеральна Ассамблейн сессиин түрүүлэгшэ Х. Ш. Амерасингхе ингэжэ онсолон тэмдэглээ. «Совет дурадхалнууд хадаа бодото эб найрамдал тээшэ, уласхоорондын байдалые улам саашадань һайжаруулха тээшэ эрмэлзэдэг дэлхэйн харилсаата нацинуудай хүсэл эрмэлзэлые элирхэйлэн харуулна».

Совет үүсхэлнүүд уласхоорондын аюулгүй байдал бэхижүүлхын түлөө хэгдэдэг тэмсэлдэ шухала эрхэ нүхэсэл мэтээр сэгнэгдэнэ. Эб найрамдалай ба уласхоорондын харилсаа холбооной түлөө, арадуудай эрхэ сүлөө ба бэеэ даанхай байдалай түлөө КПСС-эй XXV съезд дээрэ хараалагдаһан дам саашанхи тэмсэлэй программые бодотоор бэелүүлхэ тушаа манай орон ямар нэтэрүү оролдосотойгоор тэмсэнэб гэжэ эдэ дурадхалнууд гэршэлэн харуулна.

ГҮГШҮҮРИЛЫЕ ҺУЛАРУУЛГЫН АША ТУҺАДА ФРГ-дэ ДУУГАА ҮГЭБЭ

Баруун Германиин парламентын гол палата—бундестагые һунгаха һунгалта октябриин 3-да болобо. Энэ һунгалта хадаа ФРГ-дэ олон һарын турша соо дэлгэрһэн хатуу шанга политическэ тэмсэлэй хаһада эсэс табиба. Энэ тэмсэл хоёр можонуудай хоорондо—нэгэ талаһаа, СДПГ ба СвДП гэдэг зонхилхы бүлэгэй, нүгөө талаһаа, ХДС-ХСС гэдэг буржуазно-консервативна бүлэгэй хоорондо дэлгэрээ һэн. Энэ тэмсэл аргагүй шанга байгаа. Ойрын дүрбэн жэлэй туршада Бонндо хэн зонхилжо байхаб гэһэн асуудал табигдаһан юм. Тиихэдээ Г. Коль ба Ф.-Й. Штраус гэдэгүүдэй толгойлдог ХДС-ХСС гэжэ бүлэг нюуса далдагүйгөөр засаг түрэ тээшэ дугтагашаа һэн.

Энэ һунгалтын эсэстэ социал-демократуудай болон сүлөөтэ демократуудай бүлэг засаг түрэдөө дахин тогтоо—бундестагта олонхи һууринуудаа тэрэ хэбээрнь үлөөгөө. Томо монополинуудай хэдышье дэмжээ һаань, христианска демократууд гол зорилгоёо туйлажа шадаагүй—шэнэ правительствые бүридүүлхэ эрхэдэ хүртөөгүй.

Бонндо хэлэдэгэй ёһоор, СДПГ-СвДП гэжэ бүлэг энэ «шалгалтые барижа шадаа» Европодохи түгшүүрилтэ байдалые һуларуулхын түлөө, Советскэ Союзтай, бусад социалис оронуудтай тогтооһон харилсаагаа улам саашадань гуримшуулхын түлөө Баруун Германиин һунгагшад огто маргаангүй дуугаа үгөө. Эгээл иимэ хараа шугамай түлөө энэ бүлэг тэмсэһэн юм. Эгээл эдэ асуудалнууд тэрэнэй һунгалтын урда тээхи тэмсэлэй гол анхаралда табигдаһан байгаа.

Гэбэшье 1972 ондо болоһон һунгалтатай сасуулбал, зонхилхы партинуудай түлөө дуугаа үгэгшэдэй процентнь хороо гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Энэ баримта дотоодын политикын шалтагаануудаар, нэн түрүүн экономическа бэрхэшээлнүүдээр гол түлэб тайлбарилагдана. Эд хэрэгсэлнүүдэй сэн улам дээшэлһээр, саарһан мүнгэнэй үнэ сэн буураһаар, хүдэлмэригүйшүүлэй тоо 900 мянга хүн зондо хүрөө. Эгээл иимэ байдалые ХДС-ХСС гэдэг бүлэг өөрын аша туһада хэрэглэһэн байна. Тиихэдээ социал-демократуудта орходоо бидэ экономическые үлэмжэ һайнаар хүтэлжэ шадаха байхабди гэһэншүүгээр, шашалдажа, тус бүлэгэйхид һунгагшадые худал хуурмагаар найдуулдаг байһан юм.

Германиин компарти эли бодо амжалта туйлаа. Тэрэ хадаа энээнэй урда тээхи һунгалтынхида орходоо энэ һунгалтын үедэ һураггүй олон дуу суглууһан байна. Иимэ амжалта эгээл хархис этэгээдүүдэй татаһан коммунизмда харша шаг шууяанай оршон байдалда, һунгалтын урда тээхи хүдэлмэриин үедэ коммунистнуудые доромжолон хизаарлалгын эрхэ байдалда туйлагдаа юм.

Ингээд лэ һунгалта дүүрэбэ. СДПГ-гэй ба СвДП-гэй түлөөлэгшэдһөө шэнэ коалиционно правительство байгуулха асуудал табигдаба. Эдэ партинуудай хүтэлбэрилэгшэд ерээдүйн правительствын бэелүүлхэ программа зүбшэн хэлсэжэ эхилбэ. Энэ программань бундестагай шэнэ бүридэлдэ декабриин тэн багаар табигдаха ёһотой юм.

Политическэ ажаглагшадай һанамжын ёһоор, социал-демократууд ба сүлөөтэ демократуудай бүлэгтэ хүнгэхэн бэшэ саг тудалдахань ... Яахадааб гэхэдэ, бү... өөрынгөө байра байдалы... жүүлһэн ХДС-ХСС гэдэг ... тельствада ородоггүй бү... правительствын ажал ... али болохоор зорюута ... жа байха юм.

Гэбэшье коалиционно парти... шанайнгаа хараа шугам үргэл... һанаатай, СДПГ-гэй түрүү... Брандтын онсолон тэмдэглэһэн... уласхоорондын түгшүүрилтэ ... улам һуларуулха политикые ... зүгэй политикые» үргэлжэлүүл... шэнэ правительствын гол зори... дай нэгэниинь мүн болоно, ... ЦК-гай Генеральна секретар... Брежневэй ФРГ-дэ айлшалан ... байһан ушар энэ ороной поли... ажабайдалда шухалын шухала ... рэг болохо байһаниинь дамжа...

ТАИЛАНДДА СЭРЭГЭЙ УРБ... БОЛОБО

Таиландда шуһата урбалта ... Тэрэнэй эсэстэ үнгэрһэн долоон ... үедэ нютагай сэрэгэйхидые ... хархис этэгээдүүд засаг түрые ... абаба. Тиигэжэ орон дотор ди... харата муухай үе саг дахин ... Мүнөө байһан национальна ... нуудай совет гэдэгтэ ондоо ... байгаашье һаань, тэдэнэр бүлта... дань американ түхэлэй сэрэгэй ... нягта холбоотой байһан юм. Тэр... гурбан жэлэй саада тээ ороноинь ... үзэлтэй хүсэнүүд унагааһан ба...

Сэрэгэй шэнэ «триумвирады... гойлһон адмирал Сангад Чалор... мунизмда харша хараа бодоло... дээжэ юм. Урбалтын нэгэ хоног ... тэрэниие гэнтэ оборонын минист... милолго юун тухай гэршэлнэб ... нюуса үгэсөөнэй түсэбүүдые ... һаа хаягдаһан премьер-министр... Прамотын дүтын хүнүүд һайн ...

Таиландда һөөргөө һаяшаг ... ерэһэн, урдань сэрэгэй диктатор ... Таном Киттикачон энэ урбалтада ... тай гэжэ журналистнууд һанаа... рэ хүн Америкын ЦРУ-тай хо... юм. Бангкогто тэрэнэй бии ... ушар орон дотор кризистэй ба... тоохо зорилго байгаа ха. Иимэ ба... сэрэгэй диктатурын засаг түрэ ... байгуулхын тулада армиие ... шодой хархис этэгээдүүд һа... һан байна.

Шэнэ хунтын хүтэлбэрилэгшэ... һэн түрүүшын алхамууд ... элишэлнэ. Таиландда политическ... партинууд ба парламент тараагда... ституци болюулагдаа, сэрэгэй үе... дал тогтоогдоо. Коммунизмда ... хуулинуудые эбдэһэн хүн бүхэн ... лан алуулха. Түрүү үзэл бари... бүхы газетэнүүд хоригдоо. Түрэ... нүүдтэ 3 мянга гаран хүнүүд ...

Энэ урбалтын урда тээ ниисл... Таммасатска университедэй сту... шуһаа адхаруулан хэһээгдэһэн ... Хэтэрхы баруунай үзэлтэй орга... нуудай галзуу хүйхэрнүүдтэй ... полициин эмхидхэһэн хэрзэгы ... сохилдооной эсэстэ 40 шахуу ... нэр алуулһан, 20 гараниинь шар...

Сэрэгэй энэ урбалта хадаа ... үзэлтэй хүсэнүүдэй хашалта доро ... данска захиргаанай бэелүүлһэн ... бэелүүлхэ гэжэ хараалһан де... ческа реформонуудта эсэргүүгэ... һүүлэгдэнхэй юм. Энэ орон ... США-гай сэрэгүүдэй гаргагдаһа... рэнэй сэрэгэй баазануудай хааг... дураа гутаһанаа дотоодын хархис ... дүүд болон тэдэнэй американ ... шад сэхэ элирхэйлэн мэдүү... Энээнһээ гадна, хүршэ оронуу... Вьетнамтай, Лаостой ба Демо... ска Кампучитай тогтооһон хари... гуримшуулха тушаа эдэбхитэй ... дые хэһэндэнь тэдэнэр мүн лэ ... гутаһан юм.

И. ЛАПИЦ...
Е. ЕГОР...
С. ФРОЛ...
(ТАС...)

МЕХИКЭ

ХУНТЫН ШЭНЭ ГЭМТЭ ЯБУУЛГА

ТАСС

Чилиин сэрэгэй-фашис гурим шэнэ гэмтэ ябуулга үүдхэбэ. Чилиин Компартиин эндэ тараагдаһан мэдүүлгэ дотор мэдээсэгдэһэнэй ёһоор, Пиночедэй харуулай агентнүүд Компартиин хүтэлбэриин гэшүүн Марта Угарте гэгшые зэрлиг муухайгаар алаа.

Хунтын хархис этэгээдүүд М. Угартиие байгша оной августын 9-дэ бариһан байгаа. Теэд тэрэниие барижа хааһан тухайдаа юушье мэдээсэдэггүй һэн. Байгша оной сентябриин 14-дэ Вальпараисо хотоһоо хойгуурхи уһанда ородог газарта алуулшаһан энэ патриот эхэнэрэй бэе олдоһон байгаа. Тэрэнэй нюурынь абаха танаггүй муухай, гар болон хүлнүүдынь хухалагданхай.

М. Угарте бүхы ами наһаяа Чилиин хүдэлмэришэн ангиин, ажалша арадай хэрэгтэ зорюулһан байгаа гээд мэдүүлгэ дотор хэлэгдэнэ. Тэрэ Чилиин КП-гэй ЦК-гай гэшүүн байһан юм. Чилиин коммунистнуудай делегациин бүридэлдэ орожо, КПСС-эй XXIV съездын хүдэлмэридэ хабаадаа һэн. Арадай нэгэдэлэй правительствын засаг барижа байха үедэ тэрэ хангалга ба юумэнэй үнэ сэн хинадаг комитедые толгойлжо, хонжоо наймаа хэгшэдтэй, хархис үгэсэгшэдтэй хайра гамгүйгөөр тэмсэдэг байһан юм.

Чилидэхи харагa муухай ябуулгануудые болюулхын түлөө тэмсэлээ үргэдхэхыень, алууршадай хорото хэрэгые зогсоохыень Чилиин коммунистнууд уласхоорондын демократическа эмхинүүдые, бүхы оронуудай арадуудые уряалба.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Театрай шэнэ сезон» — түрүү бэшэг. «Социалис мүрысөөнэй ябаса» — суглуулбари. «Байгал-Амарай түмэр замые барилгын түлөө» гэһэн медаль тухай.

Хоёрдохи хуудаһанда. «Марксистско-ленинскэ һуралсал — гол шэглэл» — К. Бадмаевай статья. «Үтэгжүүлэгдэһэн гектарай ашаг урэ» — В. Риппын ... Асуугты, харюусанаб... рилгашадта харюусаха ... мнай ехэ болоо» — Р. ... кальскаягай статья. ... орон доторнай.

Гурбадахи хууд... «Иигээд лэ дүүрээ ...» В. Штеренбергын ... Уласхоорондын шэ... Бүмбэрсэг дэлхэйн ... һонин.

Дүрбэдэхи хууд... «Правда Бурятии» ... шанда хүртэхын түлө... лопон 41-дэхи эстаф... рэһээ репортаж.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 9.10 — «Пшик». Мультфильм. 9,20 — «Эжын һургуули». 9.50 — Забһарлалга. 10.00 — «Сергеев ищет Сергеева» — телевизионно уран һайханай фильм. 11.05 — «Арадай уран бэлиг» — телевизионно суглуулбари. 11.50 — «Опереттэдэ дуратайшуулда». 12.55 — Үхибүүдэй фильм. «Бронзовая птица» — уран һайханай телефильм. (1-дэхи сери). 14.00 — Шэнэ һонин. 14.10 — Забһарлалга. 14.20 — «Хүгжэм». А. Пахмутовагай дуунууд. Фильм-концерт. 14.55 — «Эжын һургуули». 15.25 — «Сергеев ищет Сергеева» — кинофильм. 16.30 — **«Социалис мүрысөөнэй ябаса».** Казахстанай КП-гэй Мангышлакска обкомой нэгэдэхи секретарь Т. А. Ашимбаев дамжуулгада хабаадалсаха. 17.15 — «Арадай уран бэлиг» — телевизионно суглуулбари. 18.00 — «Время». 18.30 — «Хүгжэмтэ эстафетэ», ... дуун».

Улаан-Үдэ. 19.55 «Уласхоорондын шэн...» (буряадаар). 20.15 — ... онһой таряа хуряалга». ... — Телевизионно һон...

«Орбита». 21.00 — ... һонин. 21.15 — Заб... га. 21.25 — «Дэлх... луушуул». 22.10 ... **циалис мүрысөөнэй** ... 22.55 — «Сергеев ... Сергеева» — те... 24.00 — «Время». ... Футболоор СССР-эй ... нат. «Торпедо» — ... так».

ХОЁРДОХИ ПРОГРА...

Улаан-Үдэ. 18.0... бүүдэй мультфиль... программа. «Лесные ... ки», «Как Лиска — ... клад искала», «Друзья ... наются в беде». ... Техническэ мэдээсэл ... нин. 19.20 — ... драмын театрай ... эхилэлгэдэ зорюулаг...

«Орбита». 19.55 ... геев ищет Сергеев... фильм.

Улаан-Үдэ. 21.0... «Большая жизнь» ... һайханай фильм.

Редактор Р. Б. ГАРМАЕВ.

Манай адрес, телефонууд

Индекс: 670000. г. Улан-Удэ, ул. Ленина 35. Те... секретариат — 2-66-76. приемная — 2 54 93.

 Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР. Н-04763.